

Deneme

GÖK MAVİ YER MASAL

Azra Çaylıoğlu

GÖK MAVİ YER MASAL

Hasan ÇAĞLAYAN

Hasan ağlayan

1975'te Konya'nın Yunak ilçesine bağlı Turgut kasabasında doğdu. İlk ve ortaokulu aynı kasabada, liseyi Akşehir'de bitirdi. Atatürk Üniversitesi Ağrı Eđitim Fakóltesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu (1999). Aynı yıl, Hatay'da öğretmenliğe bağladı. Şiir ve denemelerinde Enes Bahadır müstearını da kullanan Hasan ađlayan; Bamteli, Su, Kırk Bařak, Yitik Düşler ve Yağmur dergilerinde yazıyor. Yazar hâlen Antakya'da öğretmenlik yapmaktadır.

GÖK MAVİ YER MASAL

Hasan Çağlayan

GÖK MAVİ YER MASAL

Copyright © Sütun Yayınları, 2007

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti. 'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti. 'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör

Kalender YILDIZ

Kapak

İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni

Üseyd SALİHİ

ISBN

978-975-9089-47-4

Yayın Numarası

44

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan Matbaası

Sarıç Yolu Üzeri No: 7 Gazicimir/İZMİR

Tel: (0232) 252 20 96

Aralık 2007

Genel Dağıtım

Gökkuşak Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi

Mahmutbey/İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Sütun Yayınları

Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5

34676 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.sutun yayinlari.com

İçindekiler

- 11 Önsöz
13 Aktıkça çoğalan nehir
17 Ansızın gelir ‘veda’
19 Armağandır size kızıl şafaklar
21 Başaklar sessizce büyür
23 Başkaları için yaşıyoruz
25 Bayram gelince
29 “Bir denizi kâğıtlara geçirmek ”
31 Bir gizemdir dağlar
33 Bir hüsnü demdir bahar
37 Ak evler
41 Cefa ikliminde tebessüm çiçeği
45 Dört mevsim bir şehir
49 Düş gibi
51 Ellerin kavun çiçeğidir senin
53 Ev düşleri
57 Gök mavi yer masal
61 Gönüller bir olunca
63 Hayat bahçesinin kutlu ağacı
65 Kapılara dokunmak
67 Kar ve beyaz düşler
71 Lisana tutunmak

- 73 Mektuplar göndersem
75 Mîm. 'Kalem' diyor yüreğim
79 Özlenmektesin
81 Rüyalar büyüten şehir
85 Sarı ışık
87 Sevgiyle görmek
91 Kaybolan yazlar
95 Sükût
97 Şu bizim fırıncılar
99 Yağmurlar perdahtır yollara
103 Eylül: Sarı tebessüm

*Gelecek güzel günlere
Kalbime yaşama sevinci doldurduğu için...*

*Eylemek mümkün mü sebep mihri dest-âviz-i-aşk
Yâre takdim etmeğe bir armağan lâzım sana*

Ali Emîrî Efendi

Zahid:

Yazı (Allah'ın) sanatından bir eser olmasaydı;
Peygamber'in bildiğinden bize kim haber verirdi!
Mademki yazı, hüner ehlinin devamını sağlar;
O halde, Billâhi, yazıdan daha hoş hüner yoktur!

Rind:

Hünerliler de hep aykırı kişilerdir!
Kitaba herkes kendi düşüncesini yazar!
Onların yazısını bilmediğim, mutlaka iyidir!
Hiç olmazsa, kalem gibi, yazıdan başım dönmez!

Fuzûlî / Rind ile Zahid

Önsöz

Gök Mavi Yer Masal, kalbimin sesi ve soluğu; ama siz, küçük mutluluklar manzumesi gibi de görebilirsiniz. Yaşamışlığımın şahidi olan bir ilk kitap bu...

Bu eser, sizleri başka kitaplara, başka dünyalara götürür mü, bilmiyorum. Doğrusu bunları düşünerek yazdığım da söylenemez. Şayet, okurlarımı kendi içlerine, hayatın detaylarına ve küçük mutluluklara götürebilirse bu, huzur duymam için yeter bir sebeptir. Okuyanların kalbinde kıpırtılar meydana getirmesi, 'ruh akrabalarım' olan şairlere ve yazarlara götürmesi sevincim olur.

Okuyacağınız metinlerde, çoğu zaman, çocuklara mahsus hayranlık dolu bakış, duyuş ve heyecanlar göreceksiniz. Hayatın iyi ve güzel yanlarına, şiiriyete açık yönlerine dokunulduğunu da... Biliyorum, dünya sadece güzelliklerin sergilendiği bir mutluluk ve huzur diyarı değil. Zaten öyle olsa cennet olurdu. Savaşlar, kirli hesaplar, itiş kakışlar bitip tükenmiyor. Televizyonlar, gazeteler acıyı evlerimize, sinnerimize boca ediyor durmadan. İnsan, olup bitenler karşısında duraksıyor haliyle. Yer yer, kaçma hissine kapılsak da olmuyor. Nasıl olsun, başlarımız ve kalplerimiz bizimle gittikten sonra.

Öte yandan, öyle bir hıza tutulmuşuz ki sükûna vakit bulamıyoruz. Onca yükü çekmek kalbimize düşüyor. Ve bu koşturmalar; içe dönüşleri, durup düşünmeyi alıyor elimiz-

den. Hızın içerisinde farkına bile varamadığımız nice ayrıntı zayi olup gidiyor. Bu sebeple, 'ruhumuzun geride kaldığı' zamanlar hiç de az değil. İnsan kardeşlerimiz mutluluğu yarınlarına, büyük beklentilere erteliyor ha bire. Böylece; somurtkan, her şeyin olumsuz taraflarına bakan, mutsuz ve ümitsiz insanlar kuşatıyor çevremizi. Hayat, gözümüzün önünde akıp gidiyor. Ama ürperten güzelliklerden mahrum bırakıyoruz kendimizi. Bu durumda okumak ve yazmak bir kalp tedavisine dönüşüyor. Her okuma ve yazma girişimi bir liman, bir sığınak oluyor. Kitaba ve kaleme sığınmak duaya sığınmak gibi ferahlık veriyor.

Sevgili okuyucu! Neticede benimkisi, hayata güzel yönlerinden bakma ve sığınma eyleminden başka bir şey değil. Sükûnet arıyorsanız buyurun; kapı aralandı zira.

Vefa: Deneme türünü bu derece sevmeme ve yazıya başlamama vesile olan Ali Çolak'a, divan şairlerine ve şiirine muhabbetimi hayranlığa dönüştüren İskender Pala'ya ve o enfes şiirleriyle şairlik yanımlı bileyen Hilmi Yavuz'a gönül dolusu muhabbetlerimi sunarım. Hususen, dostluğunu benden esirgemeyen Nihat Dağlı'ya ve yazdıklarımı bir kenara kaldırmışken, bana cesaret vererek onları huzurunuzda çıkarmama vesile olan kıymetli dostum Kalender 'Yıldız'a teşekkürü borç bilirim.

Hasan Çağlayan
Haziran 2007 Antakya

Aktıkça çoğalan nehir

Zamanın yıpratamadığı bir ses, bir soluk, dokunur geçer gönül ufuklarından. Haftanın herhangi bir günü veya günün herhangi bir vakti, zaman bilmez haylaz bir hatıra, aydınlık çehrenizi getirir koyar karşımıza. İşte o zaman; durur okyanus bakışların çalkantısı, en büyüleyici nağmelerin parmakları titrer, çocuk kesilir yüreklerimiz.

Size akıyor yollar bilesiniz. Ve biz kalbimizden kalbinize giden en kısa yolun yolcusuyuz. Yüreğimizin en berrak yanıyla seviyoruz zatınızı ve dilimizin en tatlı yanıyla anıyoruz adınızı. Emeklerken bulmuştuk, tıfıldı o zaman kalplerimiz. Sesinizden mest olmuştuk; ufkumuzu açmıştınız. Gönüller ışıltınıza hayran gezmekte artık, bilin! Pınarınızdan demliyoruz, sözlerimiz kaleme yürür kaç zamandır. Öğretmenim, sesi gümüş işlemeli, sözü cevher efendim. Saat dolusu zamanların, gurbet dolusu hüznlerin eskitemediği! Yağdınız iklimlere, çorak diyarlar yeşersin diye. Hasretinizle perişan bahçelerimiz yeşerdi. Sinelerimiz çöldü, çiçeğe durdu şimdi; kervanlar sevinçte, bilseniz.

Okumak istiyorduk, okunacak ne varsa. Daha ilk harfler dökülürken tebeşirinizden, gülmüştü kara tahtanın yüzü. Ve o ilk kelimeleri hecelerken dillerimiz, her hece başka bir semaya götürür olmuştu hayallerimizi. Belki siz, parmak uçları tılsımlı, bakışları gizemli bir melektiniz. Ruh iklimine “oku” sadası düşeli hayli zaman olmuştu. Ve yağmurlar san-

ki oku makamında süzülüyordu bulutlardan. Hâl okunmalıydı günü gelince. Âlemin sinesinde bir satır çaba, bir taze filiz kalmamalıydı okunmadık. Okunmalıydı öğretmenim ve okunacaktı, kışlardan sonra doğan baharın cezp ediciliği, süruru ve ahenkli şiiri. Sonra beyaza vurulmalıydı yaşanan güzel günler. Nehirleşen ve aktıkça çoğalan emeklerimiz, çocuk yanlarımızın sevinci, genç yanlarımızın coşkusu ve kemal çağlarımızın tutkusu dökülmeliydi kalemlerimizden, öyle telkin ettiniz.

Beyan, bilenip durdu zamanlar boyu, yürek külhanlarında eritildi söz. Ve sözler bir kez daha dile geldi kâl ve hâlinizle. Bir dünya olan insana derunî bir muhabbet beslemeliydik âlemde. Işığa gelen mutlaka olurdu, bir ışık yakılırsa. Söze koşardı bütün pervaneler, şayet gönülden doğarsa. ‘Söz’leşmeliydi sevgilerimiz, özlemlerimiz. Yürekllerimiz konuşmalıydı sevgi sevgi. Beyan kesilmeliydi tavırlarımız. Acıya, gurbete yenik düşmeden, dal dal uzanmalıydı yürek ülkelerine gönül işçilerimiz. Bütün bunları siz öğrettiniz.

Unutmadım; üşümeyelim diye biz uyurken kendi örtünüzü verdiniz. Sümbülî bulutları bürünüp uyumuşsunuz o gece, üşüyerek; ama hiç söylemediniz. “Başarınız başarım’dır” diyerek geceyi gündüzü yangına çevirdiniz. Ve bildim, siz bize büsbütün sevinçsiniz.

Gül diyarının kokusuyla estiniz; hayat verdiniz kıyılarızınıza. ‘Aktıkça çoğalan nehir’, biz de sizin kokunuzdan süründük, renginizden vurduk evsafımıza. Gülüşümüz, duruşumuz, sesimiz, soluğumuz sizdendir. Sevdiğiniz renklerden sevdik. Okuduğunuz şiirlerden ezberledik. Şimdilerde duygulandığımız melodiler sizden hatıradır bize. İki satır yazınız ulaşınca elimize, biz onu vuslat bildik. Satır satır, hece hece okuduk, dinledik. Aydınlik yüzünüz mütebessimdi, fotoğrafınızla hasret giderdik. Ve hâlâ ısl ısl gözleriniz. Şiir mi damlıyor kaleminizden, gözyaşı mı? Ah ki, sizden habersiziz!

Uzak diyarlara gittiniz bir gün ve hiç gelmediniz. Her birimiz bir yerde şimdi, hepimiz gurbetteyiz. Mendillerimiz ıslanır yer yer. Bilmem ki hep böyle uzaklara mı gider sevdiklerimiz. Biz yine çırpınıız yaprak yaprak, yine sizden hatıralar götürürüz çocuklara. Tembihlerinizi mücella zamanların alın terine döndürürüz. Dostluk deriz, arkadaşlık deriz, bir güvercin uçururuz maviliklere.

Ve mümtaz iklimlerin güzîde siması, yine kabarmalı toprak, yine çatlamalı tohum. Selam tadında ışıyorken ufkunuzda güneş, gümüşî bir melodi, bir çağlayan inlemesi yankılanmalı yamaçlarda. Tebessüm mevsimi buseler konduruyor çiçeklere. Bahar demidir; diktiğiniz fidanlar meyveye durdu. Gönüllerimiz nice zamandır ümidi ağırlamakta köşesinde.

Buyurun, sınısıcak dostluklar hazırladık sizin için; kar çiçekleri, zambaklar ve bir de melek beyazı bir demet nergis. Biz hep böyle bir gönül damıtırız; gülümsesin diye güneş çehreniz. Size münhasır, ipeksi dualar yolladık semalara. Bir seher kuşlar konar pencerenize. Ah, eminim çokça sevinirsiniz.

Ansızın gelir 'veda'

Ağlarım hatıra geldikçe güllüştüklerimiz...

Mahir

Daha ilk günden bir köşede pusuya yatar, öyle sessiz sedasız. Bir gün ortaya çıkıp da hüküm süreceği anı bekler durur sabırsızca. Aslında bizimle birliktedir ta baştan beri. Soluğu kulağımızın ucundan eksik olmaz da bir türlü farkına bile varmayız. Hâlbuki yanımızda getirmişizdir onu, görmeden ve düşünmeden, ne garip!

Adını unuttuğumuz, hiç hesaba katmadığımız bir anda ansızın gelir veda. "İşte buradayım ben!" diyerek çıkıverir saklandığı kuytudan. Kırılır kolunuz, kanadınız. Diyecek ne çok sözünüz vardır oysa. Gelin görün ki kelimeler kaybolur ortadan. Kuru ve yavan kalır dilimiz. Ayrılık vaktidir. Gönül ormanımıza ateş çoktan düşmüştür. Dal dal, yaprak yaprak yanmaya başlamışızdır da dumanımızı kimsecikler görmez. Ağlamak istersiniz. Karşıdakiler hisleriyle okur bunu; lakin siz bir türlü söyleyemezsiniz. Sessiz ve derin bir söyleşi çöker etrafa. Hisler gözlere üşüşür. En doğal ayrılık şarkısını söylemeye durur gözler...

İlk görev yerimden ayrılık, yazdırıyor bana bunları. Vay ki, şu 'veda' ne ağır bir gerçek! İnsan uzun süre kaldığı yerleri kolayca memleket edinebiliyor. Memleketten ayrılık da ağır geliyor esasen. Her ayrılık yeni bir acıyı doğuruyor. Hele anne baba şefkatiyle üzerine eğildiğiniz öğrencileriniz-

den, aynı ortamı paylaştığınız arkadaşlardan ve bir de havasına suyuna alıştığınız bir yerden ayrılıyorsanız hatıraların hüznüne boğulur kalırsınız. Gitmek acıtır.

Son bir kez daha görmek için okula uğrarsınız. Koridorlar her zamankinden dar, sınıflar boğucu gelir. Gözler ürkekçe gezdirilir; ne öğrencilere bakılabilir ne de yıllarca emek verilen okula. Kopar hüznün, eksik kalır bütün söylenenler. “Gülerek, tebessümlerle ayrılalım çocuklar.” denilir; ama nafile. Dudağımızdaki emanet gülücük, vedanın kekremsiliğini örtmeye yetmez. Hatırlanmak ve unutulmamak temennileri yağar asude. Eksik kalır söylenenler. Bütün yaşananlar ‘eski’ olmaya aday olur. Bir de ayrılık günü kendi küçük, yüreği kocaman bir öğrencinizden ‘an’ı özetleyen bir şiir almışsanız diyecek söz yoktur: “Ağlasam/Sesimi duyar mısınız mırslarımda?/Dokunabilir misiniz gözyaşlarıma ellerinizle?”

Biliyorum, öğrenci her yerde öğrencidir, okulsa her yerde okul; ama ‘ilk görev yeri’nden ve artık, anlaşılan onca güzellikten bir anda kopmak hiç de kolay olmuyor. Paylaşılan yıllar, zorlukları kotardığımız zamanlar, tebessüm dolu nice gün... Söyleyin, bütün bunlar kenara atılacak şeyler midir? Üstelik bizden bir tat, bizden bir koku, bizden bir söz kalmışken dimağlarda. Birlikte hayatın küçük bir yamacına sevgi dolu melodiler düşürmüşken. Bütün bunlar ruh atlasına silinmez nakışlarla işlenmiş, kalıcılığa adım atmış demektir.

Kalbimdeki burukluğu, beni bir başka yerde bekleyen okula ve öğrencilere kavuşmanın heyecanı yatıştırıyor. “Her ayrılık sonrasında elbet bir vuslat sevinci olur.” diyerek ayrılıyorum sevdiğim yerlerden. Dudağıma bir nebze tebessüm düşüyor, bununla teselli buluyor ve yürüyorum...

Armağandır size kızıl şafaklar

*Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir bilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!*

M. Akif Ersoy

Bugün, hakkınızda yazılan şiirlerden, yazılardan, fotoğraflarınızdan tanıyor ve biliyorum sizi. Biliyorum derken, belli belirsiz suretelerinizle bize yansıyan o sessiz ama pek onurlu duruşlarınızı, bir de miras bıraktığınız o 'Çanakkale Ruhu'nu ve kahramanlık öykünüzü diyorum sadece. Sizi bilmek için bunlar yeter mi, işte onu bilemiyorum.

Siz ki ikilikleri, başkalkıları kaldırmıştınız aradan. Tek yürek, tek bilek, tek vücut olmuştunuz. Bir bir değil, bin bin kanatlanmıştınız şahadet yamaçlarına. Âli ruhlarınıza ebediyete açılan bir yükseliş rampası olmuştu Çanakkale. Tenleriniz orda hâlâ; aşk ile çarpan yürekleriniz bizde. Biliyoruz ki ölüm sizinle yeni bir doğuş olmuştu ve ölümsüzlük kapısı bir kez daha aralanmıştı, açık kaldı o kapı ardınızdan; ne büyük saadet.

Sizler vazifenizi bihakkın yerine getirdiniz ve öyle gittiniz. Öldünüz mü peki? Hayır, tabî ki ölmediniz; şehitler için ölüm yoktur çünkü. Şanlı sancağı, şerefli bayrağı düşürmediniz ya, bizler de sizi düşürmüyoruz dilimizden. Mukaddes vatan ebedî istirahatgâhtır artık; mor dağların, yeşil sırtların, mavi denizlerin ve ırmakların kıyısında ve masmavi gökyüzünün altında nazlıca ve huzurla uyuyun. Bıraktığınız vatan çiçeklenip durmakta, her adımda biraz

daha bahar solukları duyulmakta şimdi. Ne mutlu.

Bir hilâl uğruna batıp giden güneşler! Işığınız çoktan aydınlatıyor ufuklarımızı. Her ocakta bir ateş tutuştu artık. Namusunu çiğnetmeyecek nesiller, ısıltılı meşalelerle yürüyene nesiller; Asım'ın nesli boy salıyor vatan topraklarında. Onların meşalesiyle nice iller, nice gönüller aydınlığınıza teslim oluyor, bir bilerseniz.

Seyit onbaşlılar, Mehmet Çavuşlar, meçhul askerler! Sanki yine aramızdasınız; öyle ki isimler aynı, omuzlar aynı, heyecanlar aynı, sineler aynı fakat bu sefer; güller, fideler, Hızır çeşmesinden kâse kâse sular, yüzlerinizde tebessümlerle susamış gönüllere abıhayat taşıyorsunuz. Uğruna öldüğünüz değerleri yaşatma adına yeniden dirilmişsiniz de ha bire yürüyorsunuz sanki. Nice uzak diyarlar yakın olmuş, gurbetler silaya dönüşmüş bir bir. Bahtınıza hiç durmadan çalışmak düşmüş. Üşenmek, gevşeklik göstermek, yılmak, silinip gitmiş heyecanınızla; fakat bu çağ biraz daha zor gibi. Ve şehitlik kaderiniz olmalı ki; Tuna boylarında, gurbet yollarında, başka başka diyarlarda şehitlik rütbesini takıp duruyorsunuz yine. Bayrakla mı sözleştiniz, şafaklarla mı? Kanayıp durmaktasınız.

Şimdi ne çok seveniniz var; ne çok seviyorum sizi. Hatıranız sineme dokunup geçince aziz ruhlarınıza fatihalar okuyorum. Yağmur olup dökülsün diye yanı başınıza, buket buket selamlar ve dualar yolluyorum. Ama biliyorum ki ne yaparsam eksik kalacaktır. Şehitler şehrine gelsem, sürsem toprağınıza yüzümü, mübarek kanlarınızla suladığınız yamaçları gözyaşlarımla ıslatsam, vefa borcumu ödemeye yetmeyecektir.

Kahramanlar, güzel insanlar! Sizin renginizdir, kızıl şafaklar, armağan olsun size. Al bayrak üstünüzden hiç inmesin. Mukaddes vatan ebedî istirahatgâhtır; mor dağların, yeşil sırtların, mavi denizlerin ve ırmakların kıyısında ve masmavi gökyüzünün altında nazlıca ve huzurla uyuyunuz.

Başaklar sessizce büyür

*Allah ne kadar büyüktür,
Ekinlere güneş verir çocuğum.
Beni mavi sabahlara devreder,
Mavi güller gibi uykum...*

Fazıl Hüsnü Dağlarca

Zaman gelir, mevsim yaz olur. Gökyüzü bir başka maviye, yeryüzü bir başka yeşile boyanır. Başakların besmesi çalınır her yanda. Semeresi asıl o zaman alınır çilelerin. Emekler, çabalar karşılık bulur. Diller şükürlerle, sineler, sevinçlerle dolar. Binlerce başağın tebessümü, meşakkatli zamanların buhranını, hafakanını alır götürür. Buram buram sevinç kokar harmanlar, ambarlar. Onların hikâyesi dolaşır dillerde. Şairlerin kaleminden tertemiz mısralar dökülür. Kalem bunu yazmazsa olmaz.

Ne hoş serüvendir başaklarınki. Taneler halinde düşerler toprağa ve âdetâ ölmek için yarışır; sanki öldüğü zaman dirileceğini bilir her biri. Mevsimin güz ya da kış oluşu yolundan alıkoyamaz hiç birini. 'Rahmet eli zorlukla beraber kolaylıklar verir.' Filize duran tanecikler yeniden ve daha güçlü olarak hayat bulur. Toprağa daha bir sıkı tutunurlar ve besmele çekerek, narince salarlar köklerini; taşlar, kayalar yol verir onlara. Sessizce büyür başaklar; büyür de bire on bire yüz bire yedi yüz veren gümrah ekinler olurlar. "Öyle bir ekin ki filizini çıkarmış, sonra da onu kuvvetlendirmiş, derken kalınlaşmış da artık gövdesi üzerinde

doğrulmuş. Öyle ki ekicilerin hoşuna gider...” Ayeti onları anlatır. Nasıl sevinmez ki ekenler.

Başaklar o zarif manzumesiyle toprağın elbisesi olur. Tıpkı altın ve gümüş bezemeli ipekten bir şal gibi akıp dururlar. Birlikte çokluğu ve çoklukta birliği yakalamanın sevinciyle ‘ekin havuzları’nda eritirler kendilerini. Rüzgâr, dilleri olur onların; zikir meclisine dönüşür bütün ova. Sanki gizli bir neyden dökülen nağmeler yayılır düzlüklerde ve onun büyüsiyle büyürler. Kendi yüreğinin mağarasına çekilmek yahut da zaman ve mekân ötesi gizemli gezintilere açılmak için, bu tablo görülmeye değer doğrusu.

Tenleri güneş yanığıdır başakların, özleriye bembeyaz ve dupduru bir cevher. Belki kışın koynunda küçücük tohumlar iken karların beyazlığını almıştır sîretleri, suretleriye büyüme zamanında güneşin altın dokunuşlarını. Geceleri ay ışığıyla yıkanmış, yıldızlarla cilalanmışlardır; güzellikleri biraz da oradandır. Ve gecenin letafetiyle yumuşamış, öyle kıvama ermişlerdir. Başlarını bir eğişleri vardır ki, bu halleriyle sanki: ‘Topraktan gelen toprak gibi olur, benzemez ateşe’ derler.

Olgunluğun alâmetidir onlarda yüzü yerde kalender duruşlar. Bazen nice poyrazlarla eğilseler de doğrulmasını bilirler çarçabuk; günahından sonra tövbesiyle doğrulan müminler gibi. Onları zayıf ve güçsüz görenler cidden yanılır; iradeleri sapasağlamdır çünkü.

Daha pek çok şey söylemek mümkün lakin herhangi bir serüveni kâğıda geçirmek onu bütünüyle anlatmaya yetmiyor. En iyisi sözü şiiere bırakalım. Ne diyordu şair: “Var Allah’ım bir şey var bu toprakta/Ağaçlar büyür ansızın/Bitmez tükenmez sular çıkıyor/Ki kalbe lâhızalar taşımakta/Ki nasip bulup herkes bir başakta/Geliyor çılgın atların nal sesleri/Ruha garip arzular veren/Garip dağlar ki uzakta...” (Toprak, Dağlarca)

Başkaları için yaşıyoruz

Başkaları için yaşamayan kendisi için de yaşayamaz.

Montaigne

Öyle sözler var ki daha duyar duymaz şimşekler çakıyor zihninizde. Böylesi sözler, bir kitaba sığmayacak mahnalar taşıdığını hissettiriyor hemen. Böyle olunca hoşunuza gidiyor, şaşıyor ve diyecek söz bulamıyorsunuz doğrusu.

Geçenlerde bir arkadaşım deyiverdi o sözü: “Başkaları için yaşıyoruz azizim!” Belki kimileriniz, bu cümlede bu kadar büyütecek ne var canım, biz de söyleriz böylesini diyecektir. Ben, merak edenler için bu sözün hangi makamda söylendiğini söyleyeyim. İnsanın doyumsuzluğundan, ha bire ‘değiştirme’ iştahından konuşuyorduk. Dünya çekip duruyor, bir cep telefonundan, bir arabadan daha üst modeline, bir evden daha lüks olan diğerine, değiştirip duruyoruz dedim. Belki de arkadaşımın yarasına basmışım böyle demekle. Uzun süre kendisine de rahatsızlık veren bir durumdu kim bilir, ben konuşunca o da söyleyiverdi işte.

Başkaları için yaşamamanın en kötüsü, gösteriş olsun, ‘desinler’ diye yaşamak olsa gerek. Gerçi sömürülmenin de ondan kalır yanı yok ya. İnsanın kendi acizliğine, küçüklüğüne rağmen gösterişe ve desinler düşüncesine kapılması gerçekten tuhaf. Hemen belirteyim ki bu tür düşünen insanlara hem acırım hem de kızmadan edemem. Niçin içinden geldikleri gibi, kendi kişiliklerine uygun bir tarzda yaşamazlar. Niçin acaba, “Falanın evi şöyleymiş, filanın ara-

bası böyleymiş. Şunumuz olsun da şöyle desinler, bunumuz olsun da böyle desinler.” Düşüncelerine teslim ederler kendilerini? Aman! Aman! Bu ruh haliyle hayattan beklenen o azıcık huzuru bile kaybeder insan.

İnsana ait değerlere, etik ve ahlaka aykırı bir durum söz konusu değilse “Kim ne derse desin” diyebilmek yiğitçe bir duruş olsa gerek. Varsın birileri, “Başkaları ne der?” bunalımıyla yaşasın. Evet, insan sosyal bir varlıktır, illaki başkalarının düşünce ve kanaatlerine, yaklaşımlarına önem vermelidir lakin bu durum apayrı bir husustur.

Başkaları için yaşamanın bir başka yönü ise insanın, arada kan bağı dahi olmaksızın, menfaat düşüncelerini, hesapları bir kenara atarak kendi rahatından vazgeçmesidir ki bu alkışlanacak bir durumdur. İnsan kardeşlerinin geleceği, saadeti ve huzuru, vatanın milletin selameti ve hatta dünyanın yaşanılabilir bir mekân olması adına bir şeyler yapabilmek yiğitliği... Elbette ki bu tür fedakârlıklar, kişilerin istidatlarına göredir. İsmail Belig’in ifadesiyle: “Halkın istidadına vabestedir asar-ı feyz/Ebr-i nisandan sade f dürr-i dane efî sem kapar.” Kişiler kendilerini aştıkları müddetçe başkalarını yaşatabilirler çünkü.

İnsanların dertleriyle dertlenmek, sevinçleriyle neşelenmek kadar insanı yücelten bir başka duygu var mıdır acaba? İster yakın ister uzak bir yerde, hangi milletten olursa olsun, acı çeken kimselerle birlikte ağlamak, başkalarının selamete kavuşması adına sıkıntılara, zahmetlere katlanmak; bir dertlinin tebessümüne dünyaları değişmemek, zor da olsa, ne büyük ruh yüceliğidir. Söylediklerimde büsbütün hayattan kopmak yok; bir üst hayat biçimini seçmek var belki de. İnsanî değerleri ön plana çıkarmak, hayatı daha bir yaşanır kılmak gayretiyle çabalamak. Güven duygusunu sürekli canlı tutarak sevgiye sarılmak ve gelecek günlere ümitle bakmayı öğüt vermek.

Bayram gelince

A payrı bir yeri vardır; bambaşkadır bayram günleri. Bu günler, her yaştan insana nice mutluluklarla gelir. İnsanın kadim yolculuğunda birer coşku durağı gibidir bayramlar. Çünkü bayram gelir, nice ümitler gelir. Bayram gelir; tebessümler gelir, dostlar gelir, tebrikler gelir, mesajlar gelir uzaktan. Bayram gelince, gider yalnızlıklar, hüznüler; ruhları hoşça bir neşe, bir tatlı saadet sarıverir.

Sevinç günleridir bayramlar. Nasıl olmasın? Küçükler yeni giysiler giymenin, şeker toplamanın, harçlık almanın rüyasıyla uyanırlar bayram sabahına. Büyüklerse vuslat sevinçlerinin eş dost ağırlamanın ve belki de yılda bir hatırlanmanın keyfiyle uyandırırılar sabahı. Bu mübarek günlerde yer, gök bayram etmeye koyulur. Neşet Usta'nın, türküsü hakikat bulur: Kızılırmak can incitme sen bugün/Mübarek günlerde sel bayram eder/Kitabın kavlince dağlar al giymiş/Karıymış çiçek, çöl bayram eder//Bülbül ile saka hep uçan kuşlar/Gece bu aylarda figana başlar/Eser yel, eğilir dallar, ağaçlar/Mübarek günlerde dal bayram eder//Yavru şahin, bir kekligi salaklar/Bu günlerde kabul olur dilekler/Cennette huriler, gökte melekler/Sevinir mahlûkat kul bayram eder.

Gelen bayramdır ya, mutlaka tatlı bir telaş sarar yürekleri. Türlü türlü tatlılar hazırlanır. Çikolata, şeker, lokum üçlüsüne doyulur. Sıkıca tutulur eller. Selamlar çevrilmez, barışır küsenler. Rahmetler saçılır. Pırıl pırıl gülüşler açılır

yüzlerde. Öyle ya, kardeşlik günleridir bayramlar. Kimse-sizlerin kimsesi, her daim uzatır şefkat elini; mahrum kal-maz gripler. Bir esenlik başlar. Hastalar, yoksullar, yalnız-lar, huzur evleri sakinleri ve daha kimler kimler payını alır bu lütuf günlerinden.

Öte yandan, sevinçlere hüznü katanlar da yok değil-dir. Onlar ayrı düşenler, yudum yudum gurbet içenlerdir. Ya sevdiklerine gidememişler ya da sevdikleri gelmemiştir. Ve yollar hükmünü yitirmiştir onlar için. Yâre, yârana, sıla-ya kavuşanları da gördükçe hepten artmıştır buruklukları. Bunun içindir belki, bayram edemezler bir türlü ve sine-leri düşük olur. Onlar da teselliyi iki satır yazıda ya da bir çift sözde bulurlar. Ve mektuplar, kartpostallar gelir gider bayramlarda. Coşkular telefonlara yüklenir de mesaj üstüne mesajlar yağdırılır.

O harika cümlecikler telefonları zindan olmaktan kur-tardığı gibi, bayrama ayrı bir neşe ve apayrı bir keyif ka-tar, ayrılık acısını hafifletir. Ve her mesaj, âdetâ birdenbire açılıveren zarif bir çiçek gibi, okuyanın yüreğini ürpertir. “Zamana ve mekâna sığmayan bu huzur ikliminin aydınlık dolu yarınlardan müjdeler getirmesi dileğiyle.” Böylesi kısacık sözlerle sevinçler katlandıkça katlanır. Belki de bu güne dek diliyle söyleyen insanlar, bu günlerde daha çok, kalpleriyle söylerler. Bir cümleden oluşan kutlamalar belki bu yüzden, doğruca kalbe akıyor: “Kardeşliğin doğduğu, sevgilerin birleştiği, belki yorgun, belki durgun; ama yine de mutlu, yine de ümitli, yine de sevgi dolu nice bayram-lara.”

Bir söz ehli, bayramı anlatırken ruhlara tatlı meltemler estirir, kalplere çağlayanlar sunar ve dimağları engin çağ-rışımlarla baş başa bırakır: “Bayram, hayatın içinde, fakat hayattan daha derin, daha güzel ve dünyada gerçekleşmesi imkânsız gibi görünen bir rüyayı canlandırır ve bir gâye-i

hayali düşlemeye dair enteresan ipuçları verir. Gönüllere istedikleri, bekledikleri günleri va'd eder. Ve insan vicdanının gizli gizli arzu ettiği fakat bir türlü elde edemediği ebedî saadet ihtiyacına, kendine mahsus lisan kullanarak cevaplar verir.” Evet, nice gaye-i hayaller düşlemenin ipuçları, arzulanan günlerin heyecanı ve ebedî saadet ihtiyacı bayramlarla biraz daha belirginleşir.

Bayram daha ziyade çocuklara bayramdır. Bayramın tadını daha çok çocuklar çıkarır. Azıcık da olsa çocuklaşmadan girilen bir bayram eksik kalır. Ne çok isterdim bir bayrama çocuk neşesiyle uyanmayı. Oysaki yaş geçip durmakta, çocuklaşmak ne mümkün...

Bayram günleri uzun sürmez; bir yaz yağmuru tesiriyle serince geçer yüreklerimizden. Güz kıvılcı bir sevinç kalır avuçlarımızda. Bu gidişin verdiği burukluk ancak yeniden geleceği ümidiyle hafifler. Gönle daima ümitler fısıldayan fasîhü'l-kalemin, kedere fırsat vermeyen sözleri teselli olur: “Bayramlar o kadar büyüldür ki, gelişi bütün bir yıl beklenir ve gidişindeki keder de ancak, böyle bir ikinci geliş ümidiyle hafifler; tasa iken sevinç olur, hüznün iken beklenen bir sürura inkılâp eder.”

“Bir denizi kâğıtlara geçirmek ”

*bir güle kapanıp kalmaktır şimdi
bir denizi kâğıtlara geçirmek*

Can Bahadır Yüce

İkliminle mana kazanıyorsun ey deniz; ondandır ki çöllere yürümedesin yağmurlarınla. Çatlamış topraklara, ıvıssız hülyalara, kurumuş dudaklara koşuyorsun mavili adımlarla. Sonsuzluğa bakan ve sonsuzu duyuran ayna gibisin deniz, sende rahmettir mana. Güzel bir dünya için, sıcakkanlı insanlar çoğalsın diye ve bir de toprak bereketlensin, yamaçlar yeşersin ümidiyle köpürüyorsun bembeyaz dalgalarla.

Önce küçük bir limandan başlıyorsun; dalga dalga büyüyor, yıldız yıldız parlıyorsun nihayet! Benim toprağıma salıyorsun köklerini ve öyle kol atıyorsun nice kıyılara. Kıtalar boyunca ve ülkeler ötesine uzanıp süreğenliğe kapılar aralıyorsun. Her sahilde ışıltılı bir gülücük olup ümit veriyorsun bunalmış gönüllere. Dokunduğün her yer senin iklimine bürünüyor, şâduman oluyor ufuklar senle. Mavinin bin bir tonuna bezeniyorsun; seni kuşanıyor dört bir yan, baştan ayağa yağmur kesiliyorsun. Sükûnet oluyorsun varlığınla teskin ediyorsun gönülleri.

Serinliğimsin deniz sen. Yanmışların hasreti, bir kez içenlerin, bitmeyen susuzluğusun. Haykır gerçekliği, sonsuza bestelenmiş nağmeler dökülsün dudaklarından. Bu toprağın pınarları sanadır. Çaylar, nehirlere sana doğru akıyor. Koşuşsun hayatlar içinde fıkır fıkır, dışında pırıltılar

oynaşsın. En güzel çağın olsun, rayihanı duyur, burcu burcu koksun asuman. Mavi bakışlar, turkuaz ezgiler gönder “kalbin zümrüt tepeleri”ne. Hayranlık verici, mest edicisin sen, yürek okşayıcısın her daim. Ürperti verirsin ilk önce, sonra göz alıcı bir pırıltı vurur, mutluluktan üşür kalpler. Ve gönül alıcı, ruh okşayıcı bir münebbihe dönüşür de veçhine bakanları vecdâver edersin.

Maviye susamıştım, ömrümün en güzel anında görmüş-tüm seni. Göveriğim o zamandandır bilesin. Bembeyaz köpükler koşuşurken kıyılarına, pembe karanfiller bitiriyor kumsallar. Bahardır gittiğin koylar, kışlar semtine uğramaz. Temiz yürekler berraklığının ışığıyla aydınlanır göresin. Senin kokun dindiriyor hasretleri. Güzel deniz, yeniden sana kavuşsun diye Yusuf güzeli gemiler salıyorsun verâlara. Yağmur yağmur dökülüyorsun çöllere, göl göl mühürler basıyorsun kıtalara. Ve güneşle daha bir güzelleşiyorsun ey deniz; aydınlanıyor, aydınlatıyorsun içleri daima! Gecelerde mehtap ile yakamozlar sergiyor, gündüzleri “hey gidi günler” yaşatıyorsun.

Mavi yolculuklar sürsün gerdanında sonsuza dek. Güneşsiz kalmasın damlacıkların. Çiçek çiçek açmayan bir dal olmasın ikliminde. Irmaklar derelerle gümrahlaşır ya hani, sana dökülen ırmaklara doğru, her dereden gürül gürül sular çağlasın. Köpür ey deniz, bentler çözülsün önünde bir bir! Ve çorak topraklar bahara dönsün soluğunla.

Rüzgârdan yüzümle beyaz bir martı olup kıyılarında kanat çırpayım. Sevdana dair türküler söyleyeyim. Köpürmüş ümitlerin çağıltıları çarpsın sahillere. Bahar coşkuları selamete erişsin ufuklarda. Ey deniz, leventlerin mavi şehri; hüznün düşmesin içime, bir tayfa da ben olayım gemilerinde! Hiç batmayan güne doğru, gül benizli leventlerle birlikte, deryalar kaptanın berrak ve davudi sesiyle, şiiirler eşliğinde, sığındığın bütün limanlara uğrayayım...

Bir gizemdir dağlar

*Makale-i gam-ı hicrânın okusam kûba
Ne denlü seng-dil olursa inler idi cibâl*

Ahmed Paşa

Dünya mekânının süsüdür dağlar. Onlarsız bir ömür düşünülemez doğrusu. Pencereden, balkondan veya terastan bakınca dağ görmek ferahlıktır. Sizi bilmem ama ben yanı başında dağ olmayan bir beldede büyük bir çölün ya da engin bir okyanusun ıssızlığına kapılmış gibi olurum. Yamaçlarına; çamlar, meşeler, ardıçlar kurulmuş; zirvesine karlar konmuş dağların seyrine doyum mu olur. Şayet, böyle bir lütuftan mahrumsanız yumun gözlerinizi, dağları düşünün. Bir güvercin uçurun, kekik koparın bir tutam, dağ menekşesi koklayın.

Dağlar, o kendine özgü kurulganlığıyla hepten bir gizem, hepten bir ürperti ve hayranlık verir insana. İlk önce yüceliğiyle, ululuğuyla etkilemiştir çevresindeki varlıkları. Küçüklüğünün farkına varan tüm canlılar gibi, insan da kendi küçüklüğünü dağları görünce fark etmiştir biraz da. Ve bu fark edişle sırtını dağlara yaslama ihtiyacı duymuştur. Evler, köyler, şehirler kurmuştur yamaçlarında. Nice kabına sığmaz yürek, doruklarına sevdalanmıştır. Ve dağları enginlerde bırakabilme istidadını ispatlamıştır onlar. Rehber olmuştur dağlar. Bütün ihtişamıyla, zirveleri ve zirve ötelерini göstermiştir ufku açıklara. Kimileri, eteklerinde zavallı ve çaresiz kalmıştır. Âşıklara, gurbetçilere bir dert olmuştur hele; aşılması güç, sürekli hasreti haykıran halleriyle. “Dağların ‘dağ-

la'dığı yürek" hiç de az olmamıştır. Acı olmuştur dağlar, hü-
zün olmuştur. Ayrı kalmışların sazından, kanayan nağmeler
olup dökülmüştür: "Başı duman pare pare/Yol ver dağlar, yol
ver bana/Gönlüm gitmek ister yâre/Yol ver dağlar, yol ver
bana/Ömrümün uzun yolu/Geçip gitsem yâre doğru/Gözle-
rim yaş dolu dolu/Yol ver dağlar, yol ver bana." Ferhat için,
kazanılmış bir sınav, kaybedilmiş bir hayat iken; nice âşıklara,
yalnızlara, gariplere barınak olmuştur bağı.

Bulutlar, bir anne gibi okşar doruğunu dağların. Güneş
ilk önce dağları selamlar. Meltemler koşar yamaçlarına. Buz
gibi sular fişkırır eteklerinden. Ve dağlar, serin esintiler gön-
derir bunalmış ruhlara. Her sine gibi, dağların sinesi de nice
nice cevherlere yurt olmuştur; "Dünya gemisinin hazineli di-
rekleridir onlar." En ağır, en yüksek ve en sessiz seyyah on-
lardır; ama farkına bile varmayız bu yolculuğun. Aysbergler
gibi, dev gövdeleriyle, yerin bizi sarsmasını engelleyerek, yer-
le birlikte seyahat ederler. Dağlar dostumuzdur bizim.

Başı dumanlı dağlar; yüreği kor olan, içi kaynayan dağlar
ve sinesi buz gibi dağlar var. İnleyişleri eksik değildir, duyabi-
lirseniz. Bedeni taştır, bağı taştır ama kalbi taş mıdır acaba?
Sevgilinin yoluna engel olduysa 'sevgiler de aşka dönüşmedi
mi?' Kadirşinastır, feryat edenlerle feryat eder o. İsmi söyle-
yince sırrını duyurur. İnleyişleriyle yankılanır dört bir yan.
'Cudi' deriz, dev bir gemiye gideriz. 'Tûr-ı Sînâ' deriz, ateşten
bir ağaç belirir. Ve 'Cebel-i Nûr' deriz, kuytu bir mağaraya
dönüşür kalbimiz. Bir kutlu misafirin kokusu dolar içimize
ve gül kokar nefesimiz. Davudî bir sesin iz düşümüyle nice
dağın adını söyleriz, nice mekân sahibi canlanır zihnimizde.

Dağlara, doruklara koşası geliyor insanın; bir dağ gibi
yalnız kalası, bulutlara dokunası; gündüz güneşle, gece ay
ve yıldızlarla el ele tutası; dağlara veda etmeden. Evet, yu-
mun gözlerinizi, dağları düşünün. Bir tutam kekik koparın,
bir dağ menekşesi koklayın...

Bir hüsnü demdir bahar

*Ârifin kalbi kabul etmez Emîrî iştibab
Her cibette kudret-i Mevlâ nümâyandır bütün*

Ali Emîrî Efendi

Bir ses duydular sanırım; işte uyanıverdi tohumlar, ağaçlar. Lâtif bir şehrâyin oluverdi bozkırlar, bahçeler, bağlar! Uyandı toprak; hayata gark oldu her şey. Düğün-bayram gelmişe döndü çevre yan; gelen bahardır.

Köpürdü bütün dallar; renk renk giyinip kuşandılar, buğu buğu tütmeğe ve köpürmekte hâlâ. Bademler, erikler, yenidoñyalar terütaze sürgünlerle, körpe çiçeklerle bezendiler. Narlar ise dallarına binlerce al kelebek üşüşmüş gibi hepten apayrı bir gösteriye durdular. Yakınlarda bir çaydan su şırıltıları gelmekte, ne kadar da serindir şimdi; dağ başlarında karlar erimekte çünkü. Kim bilir hangi ceylanın dudağına dokunmuştur ve hangi kuşun gagasına değmiştir bu su. Dağlar sularını bahara değil yüreğıme sunuyor adeta, bir serinlik kuşatıyor içimi, felâh buluyorum. Çevreyi kuşların, arıların ve bir de henüz göremediğim sevinçlerin sesleri sarıp durmakta. Ruhum bir çocuk gibi, bayram sevincinde. Tabiatı böyle bir armoniyle seyretmek nasıl da dinlendirici, nasıl da hoş...

Ötelere bakıyorum; ne güzîde bir tablo ve ne müthiş bir mevsimdir bu! Demekten kendimi alamıyorum. Her nereye baksam müthiş bir panorama; seyrine doyum olmuyor, güzelliğıne kapılıyorum tabiatın. Göz alabildiğıne

yeşil ve yeşilin tonlarında bir sise bürünmüş yamaçlar. Bu manzarayı nefti bir çam ormanı tamamlıyor; yeşili de ne çok severim. Dağlar, yükseltilerindeki karlarla, alını sakarlı doru kıvrakları andırıyor. Düşteyim diyeceğim ama değil! Hafifçe bir sıcaklık dokunuyor tenime. Kokusunu duyuyorum çiçeklerin. Öyle ki Kevser vadilerine daldırılmış gizli bir el baştanbaşa avucunu sürüvermiş sanki. Ve cennetten bir numune sergilenmiş adeta. Bu nazenin manzaraların her bir karesini öpesi, koklayası geliyor insanın. Bir rüya sanki her şey! Korkuyorum, ellerimi uzatırsam uçup gidiverecek diye gördüklerim.

Cıvıltılar, körpeçik yapraklar, rengârenk dallarla birlikte tatlı esintilere gark oluyor ruhum. Yaşanılacak zamanlar için parlıyor güneş. Bakmasını bilen gönülleri baharın şiiriyeti çoktan kuşatmıştır mutlaka. Kameralar, fotoğraf makineleri, tuvaler, fırça ve boyalar apayrı bir mana kazanmıştır bu demde. Düşündükçe kanatlanıp uçam geliyor hani; şöyle enginler üzerinden kollarımı savura savura, yüzümü rüzgâra süre süre, bir dağlara bir de kar beyazı bulutlara doğru, bir güvercin kıvraklığında. Yukarılara ve daha yukarılara doğru ışık gibi, akan bir yıldız gibi daima yükselim... Elimden gelen ancak koşmaktır diyorum sonra ve koşuyorum, ağız köpüklü atların dört nala koşması gibi. Her dem bir esenlik başlıyor koşturunca. Yaşama sevinci çekiyorum içime; gönlüm ferahfeza oluyor, rahatlıyorum. Öyle ya, hiç olmazsa koşmalıdır insan; böyle olunca belki daha bir yaşanırılık kazanır bahar. Dağlara doğru, güneşe doğru, kızıl gün batımlarından ala şafaklara doğru koşmanın mutluluğu hangi mutluluğa değişilir ki.

Güzel olan her şey gibi bu bahar günleri de ince ve derin tesirler bırakarak kurulus gönüllere. Oysa daha önce de açılıp serpilmişti çiçekler. Ardından meyveler olgunlaşmış mevsim de yaza dönüşmüştü. Derken sarı güz, damgasını vurmuştu

yapraklara. Kuşlar çekip gitmişti bir bir; boğucu bir yalnızlık, titrek bir dudak kalmıştı geriye. Ve tipi, boran sarmıştı yolları. Göz gözü görmekten aciz kalmıştı. Bir, ümitler vardı, kışın tesellisi olarak. Vakti gelince bütün tohumlar tomurcuklanmış meğer! Üstat Sezai Karakoç: “Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır.” derken bahardaki bu diriliş müjdesini duyuruyor sanki. Kıştan baharı çıkararak, tohumları sümbüllendiren ve her şeyi süsleyip bezeyen sanatkâra, o yüce Allah’a, hayran olmamak elde değil...

Artık, geceleri nisan yağmurları boşaltıyor lâciverdî gökler; gündüzleri sevinçler büyüyor nergis kokulu. Kuşlar dönüp geldiler, gittikleri yerlerden. Böcekler de kutluyorlar baharı. Kelebekler kanatlanmış çiçekler gibi uça kona dolaşmakta. Karıncalar çoktan imeceye başladı. Arılar ise baharın soylu varlıkları olarak, bahar sevincini ballara karmaya koyuldular. Dağların eteklerini, tepelerin yamaçlarını koyunlar, kuzular doldurdu; tıpkı beyaz inciler saçılmış gibi çayırlar. Bu peyzajı mavilikler içinden süzülerek geçen pamuk kümesi bulutlar bütünlüyor. Daha kim bilir nerelerde nice gizemli tablolar oluşturuyor, ne tür şiiresselliğe bürünüyordur bahar.

Nice düşlere ve sevdalara sürükler insanı bu mevsim. Bir fırsat verin işten güçten alıkoyar insanı. Cahit Sıtkı boşuna dememiş: “...Kurduğum düşü gerçek etme gücü bendedir/ Ama nerde her bahar şaşmadan aldanırım.” Ve daha kim bilir nice sözlere, şiiirlere, şarkılara dönüşür dillerde. Ne aşklar filizlenir sinesinde. Bahar, bir fasıllık şarkı değildir; iki sözle geçiştirmek de olmaz, doya doya yaşamalı ve anlatmalıdır onu. Tefekküre açık, ümide açık, üretkenliğe açık mevsimdir o. Bahar; mercan sabırları çekilerek beklenen sevgilidir, mücella bir zamandır, bir hüsnü demdir, vesselâm...

Ak evler

İnsanlar emekli olduklarında veya yeterli imkâna kavuştuklarında yapmayı düşledikleri hayalleri vardır ya, işte bu hayallerin değışmezlerinden biri de mütevazı, müstakil bir evdir mutlaka.

Kimimiz deniz kenarında olsun isteriz; kimimiz sakin, kafa dinleyeceğimiz bir yer olsun da neresi olursa olsun, fark etmez deriz. İsteriz ki bu evin önünde küçücük de olsa güller, sarmaşıklar, kolonya çiçekleri, yaseminler ekebileceğimiz ve hatta erik, kaysı, portakal gibi narin meyve ağaçları dikebileceğimiz bir avlunun olmasını arzularız. Evimizin arkasında; marul, maydanoz, yeşil soğan, tere, roka nevinden sebzeler yetiştireceğimiz küçük de olsa bir parça toprağın bulunmasını gönlümüzden geçiririz. Yerden biraz yüksekçe sekisi veya balkonu da olsa ne iyi olur der ve bunu düşümüzün ayrı bir yerine koyarız. Çünkü seki veya balkonun köşesine bir masa, yanına iki sandalye koyduk mu çay vakitlerini, gazete ve kitap okuma zamanlarını bir başka rüyaya dönüştürmemiz hiç de zor olmaz. Böylesi evlere kavuşur muyuz bilmem lakin düşünüyü kurmak herhangi bir külfet getirmiyor çok şükür.

Sahi böyle bir evde yaşlanmayı, ömrün sükûnete en muhtaç olduğu zamanlarda böylesi bir meskende asude bir hayat sürdürmeyi kim istemez? Geceleri kolonya çiçekleri tüter, sabahları portakal çiçekleri. Kâh, sebzelerinizle uğ-

raşırınız kâh saksılarınızı süsleyen çiçeklerinize. Yanınızda mırıl mırıl dolaşan bir iki tane de kedi olur illaki. Çoluk çocuk çoktan evlenmiştir de eşinizle baş başa kalmışsınızdır. Bazı şom ağızlılar: “Ölümü bekliyor bunlar canım” deseler de siz hayatın en ağrısız en mesut günlerini yaşıyorsunuzdur. Kapınızdan esen rüzgâr bile yavaşlayıp geçiyordur; sükûnu bozmamak için. Elinizdeki tesbih bir Mevlevî gibi dönüp dururken, hanım da gözlüğünü hafifçe burnuna indirmiş, bir şeyler örüyordur. Dudaklarınızdan, bazen dualar bazen türküler dökülür. Allah’a yakın olduğunuz, göklere kanatlanacak gibi durduğunuz vakitler yaşamaktasınızdır çünkü hayatınıza daha evvel hep telâş, hep koşturmaca hâkimdi; çocukları okutmak, evlendirmek; oraya buraya taksit yetiştirmek ve daha nice nice meşgale. Onca sıkıntı geçer de huzura ermez mi insan?

‘Bunlar ne yazık ki hayallerde olur’ diyenler için söylüyorum; hayır, bu tür düşlerin yaşanabildiği o rüya evler her şehirde mutlaka vardır. Şu an benim yaşadığım şehirde de var. Antakya’ya şiiyiet katan bu evler ismiyle müsemma bir halde Akevler Mahallesinde, Üçüncü ve Dördüncü Sokağın süsü olarak arzı endam ediyor. Sayıları az kalmış da olsa. Önlerindeki mor salkımlar, ortancalar, yedi kardeş pembe-ler, gülbahar çiçekleri ve küpe çiçekleriyle gece gündüz bir abide gibi dururlar. Bu mahalle, adını mutlaka bu beyaz evlerden almıştır. Edip Cansever: “Konuşsam, sussam, tekrar konuşsam/Bir evi, mavi cam tokmaklı kapıları/Dinlenir gibidir orda bir orman/Uykuya dalmış kuşları, sincapları.” mısralarıyla Akevler’i anlatıyor sanki.

İşte bu güzel evlerden bir tanesi geçen yıl yok oldu, onca hatırasıyla birlikte. Belki inanmazsınız bir tanesi daha yıkılmaya başlandı. Bu gidişle korktuğum başıma gelecek galiba. Para kazanıcılar, yerlerine çok katlı binalar dikmek için fırsat kollayıp duruyorlardır. Düşlerimizin evleri, bir

yolu bulunup koruma altına alınsa ne iyi olur. Durdukça kıymet kazanan böylesi evlere sahip çıkılsa hem yaşadığımız şehir hem çocuklar ve hem de huzur arayanlar ne çok sevinir.

Ev kelimesini Kâbe gibi aziz sözlerden sayan Nihat Sami Banarlı'ya hak vermemek elde değil; zira altın evler, ışık evler, ak evler derken bile bin türlü rüyanın kapıları aranıyor. Müteahhitler el atmadan ve sahipleri şu fani âlemden göçüp gitmeden, 'ak ev'lerin önünden doya doya geçin. Sokaklarının iki yanına sıra sıra dizilen mor çiçekli zanzalak ağaçlarının kokusu mest etsin. Yürürken kadim bir törenin içinden geçiyormuş gibi tatlı bir hisse kapılacağınızdan emin olabilirsiniz. İster güneşin ıslıl ıslıl parladığı bir günde isterse yağmur yağarken yürüyün, bu rüya evlerin sizi selamladığını duyacaksınız. Antakya'da ve her şehirde.

Cefa ikliminde tebessüm çiçeği

*Budur benim çabam, bu:
adanmak özlem çekerek
dolaşmaya günler boyu.
Güçlenip genişlemek derken
binlerce kök salarak
kavramak hayatı derinden-
ve ortasından geçerek acının
olgunlaşmak hayatın ta ötesinde
ta ötesinde zamanın!*

Rilke

Her insan kendi içindekileri hiç değiştirmeden ortaya döke-
se her yer acıya boyanır ve her yer hüzne boğulurdu sa-
nırım.

Dertsiz bir insan var mıdır bilinmez; ama bilinen bir şey
var ki neşeli melodiler, neşeli mekânlar hiç eksik olmaz yer
üstünde. Neşeyi neşeli olanlara sorsanız anlatamaz hiç birisi.
En güzel sevinçleri, içini hüznün bürümüşler anlatır bence;
en acı dertleri de tabii... Kimileri acısı tükenince sevince
kavuşur, kimileri vuslata erince. Öyleleri de vardır ki derdi
derman bilir ve hep dertli olmayı ister. “Yetmez mi dert,
derman sana” der ve dertsiz kalışı dert bilirler.

Gülmenin peşinde olanlar içi kan ağlayanlardır sanırım
ve her gülüşün derininde gizli bir gözyaşı saklıdır görebile-
ne. Aslında gözyaşı pek yücedir, ağlayanlar bu yüceliği his-

settikçe ağlamak isterler ve gözyaşı dökmeyi saadet bilirler. Şairin, gözyaşlarını saf birer şiiire benzetmesi bu sebepten olsa gerek.

Hüzünlerin yepyeni ve müstesna meyveler bitirdiğini düşünürüm hep. Mermer, basit bir taşın yüksek derecelerdeki ısıya sabretmesiyle vücuda gelir. Yağmursa, suların güneşle yanışının neticesi. Ağacın sabrıdır ki çamuru meyveye dönüştürür. Yine de hepsi, verdiği eserle bahtiyar. Bizler de aylarca ve hatta yıllarca, acılarla, sıkıntılarla yoğrulan bir annenin meyvesi değil miyiz? Acılar ve sıkıntılarla verilen çabalar, mutlaka, güzel ve pek değerli mükâfatları beraberinde getirir. Hangi zahmetli çaba ödölsüz kalır ve hangi emeğin karşılığı alınmaz ki?

Çaba, emek, düşünce varsa; aşk, ayrılık, gurbet kanatıyorsa; yokluk, alıkonulmuşluk ve daha nice bunları tamamlıyorsa sıkıntı da vardır ve bunların olduğu yerde nice güzel eserler çoğalır. Bundandır ki bu coğrafyada en çok hüznölü şarkılar söylenir ve dinlenir. Bundandır ki şairlerin harcına acı ve hüznölü karışmıştır. Hüznölü şairi Hilmi Yavuz: “ben şairim: bir yeraltıyım ben/acıyım/kazdıkça/ve derine indikçe” derken, Nurullah Genç de: “Bakmayın çevremi kuşatanlara/Hüznölü, yalnızlığın şairiyim ben” diyerek, hüznölü ve yalnızlığa hiç de yabancı olmadığını ortaya koyar.

Dert, insanla vardır; dertsiz olmak ise insana hiç yakışmaz doğrusu. Nasıl olur, düşünce olur da, yürek olur da dert olmaz mı? Bütün âlemin derdiyle dertlenmek, şifaya muhtaçlara anbean derman istemek, gecenin yanağına iki damla gözyaşı dökmek insana mahsus. Ki hüznölü insanla manalıdır! Acılı insanlar varken ve o insanların kederi bizlere ulaşıyorken kaçımız sınırsız mutluluğu yaşarız ki? Ta uzak ölkelerdeki bir çocuğun yahut da bir annenin gözyaşı ile ağlamak bize, insana mahsus bir haslet değil midir? Anlamlı bir dert ile dertlenmek ve o derdin gönüllüsü olmak

erdemdir her insana. Bir başka insan için emek vermek, bir başka dertli için gözyaşı dökmek fazilettir aynı zamanda.

Dertler biraz da geceye benzer; yıldızı, mehtabı ve bir köşesinde kolonya çiçeği ferahlığı mutlaka bulunur. “Her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.” Acı ve hüznü veren her şey insanı pişirir, olgunlaştırır. Bu yönüyle güneşe de benzer dertler. Ufkun kirpiğinde ışyan aydınlık, elbette, gecenin meyvesi güneş ile buluşur. Kimi insanlar feryat edip dursa da kimileri kan kusup kızılalık şerbeti içtim deme yüceliğini gösterir. Önemli olan da bu yüceliği gösterebilmektir zaten. Çekilen sıkıntıları, cefaları örtüp gülümsemek ve bu halde yepyeni tebessüm ezgileri bestelemek ne hoş.

Dört mevsim bir şehir

Bir şehir düşünün; öyle ki çam kokuları tüten yemyeşil dağların eteğine tutunsun. Çiçekli sokaklarında sıcak yüzlü insanlar dolaşsın. Sarmaşıklarla, asmalarla, rengârenk çiçekler fışkırmış süslü balkonları, kameriyeleri olsun. Bir şehir ki yamaçlarında güvercinler uçusun ve güz, uğramayı unutmmuş olsun sinesine. Bir de serince bir nehir aksın içinden ve bembeyaz köpükleri yarışsın denize doğru...

Şehir, içinde yaşadığımız; fakat yaşarken hiç de farkında olmadığımız bir âlemdir. Tıpkı kendimiz gibi, onu da düşünmeden yaşıyoruz. Oysa fark edilmemek ne kadar acıdır; düşünülmemek, hatırlanmamak ve hatta unutulmak... Aslında, şehirler de bir canlıdır; nefes alan, gülen, hüznelenen... Şehirler, dünya şehri içinde, insan denilen şehirciklerle dolu girift bir canlı gibidir.

Her mevsim başka bir elbise giyinir ve sürekli beğenilmek ister.

İlkbaharda uyanır ölüm uykusundan. Çiçeklerle, kelebeklerle ve kuşlarla bezeli, yeşil renkli elbiseler örtünür. O da her şey gibi güzelleşmiştir baharı görünce. Keyfine diyecek yoktur artık. Sokaklarında içleri kıpır kıpır, hayat dolu insanlar dolaşmaktadır. Kadınlar oturmaktadır ev önlerinde ve çocukların cıvıltısı duyulmaktadır dört bir yanda. Baharlarda yağmurla yıkanmak çocukça neşeler salar yüreğine. Bazen de çocuk olur şehir.

Yaz gelince büsbütün başkalaşır; bir sıcaklık, bir sarartı ve belki bir yalnızlık çöker şehrin üstüne. Belki en çok hüznü büründüğü mevsimdir 'yaz'; çünkü evlerini, caddelerini dolduran insanlar adeta kaybolmuşlardır ortadan. Oğulları evlenmiş, kızları gelin olmuş yapayalnız ve elleri bomboş kalmış bir anne baba gibi kalmıştır şehir.

Sonbahar çökünce üstüne, bir başka yalnızlık, bir başka boşluk sarar şehrin yüreğini. O, baharlarda büyüttüğü ve yazlarda olgunlaştırdığı güzellikler, sarı yapraklara karışık tek tek dökülmektedir. Gerçi bu apayrı bir güzellik bahsetmişse de güz olmaktadır yüzü artık; elinden de bir şey gelmez ki!

Kışın ise beyazlara bürünür; gelin olmaya özenir bir bakıma. Belki de baharda yeniden dirilmek üzere geçici bir ölümün kollarında dinlenmek ister, ne malum. Öyle ya ne düzlüklerinde yeşillikler kalmıştır ne de ağaçlarında bir hayat belirtisi. Sokaklarında tenhalık hüküm sürmeye başlamıştır. Kışın, beyaz bir ölüm, gri bir duman bulutuyla örtünmüştür. Oysa karlara karışık tertemiz ve bembeyaz bir rüya olarak yaşamak isterken...

'Şehir' deyip geçmeyin yoksa kırsarsınız da bir dostu kaybettiğinizin farkına bile varmazsınız. Durup düşünmek lâzım bir kere; kafa yorarak, yürek koyarak, fikrin hakkını vererek düşünmek gerek. 'Bakmak, görmek değildir' diyen ne güzel söylemiş. Görerek bakmalı bakınca, yoksa her şey gibi şehir de basit ve anlamsız kalır; fark edilememişliğin acısını duyar iliklerine kadar.

Sokaklarına karışarak düşünmek gerek onu. Yoksa alelade düşünülen her şey gibi şehri de anlamamış oluruz. Bir şehri, yalnız duygularımızla değil, gözlerimizle de kuşatmalıyız bazen; bunun için, her yerini görebileceğimiz yüksekçe bir mekâna mutlaka bir dağ yamacına oturmalıyız ve öylece seyretmeliyiz. Bir ikinci vakti, yüksek yerlerden, üzeri bu-

ğulu şehrin seyrine doyum olur mu hiç. Yanı başında deniz veyahut yükseltilemeyen şehirler, akrabasız, dostsuz, arkadaşsız insanlar gibidir. Ağlayın onlara.

Şehir, geceleri de bir harikadır; tatlı bir sükûnet çöker üstüne ve böyle masallardan sıçramış güzel bir periye döner. Göz kırpar tavanında yıldızlar; sokaklarında, caddelerinde rengârenk ışıklar parlar. Uzaktan bakılınca her şehir ayrı bir gizeme bürünür geceleri. Tutuşmuş ışıklarla her yerde bir fener alayıdır başlar. Böyledir işte, anlatmakla bitecek gibi değildir şehir.

Dağ yamacında olmalı şehir dediğin. Yeşiller arasında kaybolmalı. Sarmaşıklar kol atmalı pencerelerine. Kır çiçekleri serpilmeli yamaçlarında. Ağaçları olmalı bin bir çeşit; dallarında çiçekler, meyveler eksik olmamalı. Çocuk sesleri duyulmalı sokaklarında. Ziya Osman Saba'nın şiiirindeki gibi bembeyaz güvercinler, çözülen bir demetten birer birer inmeli ve bir sebile dökülür gibi dökülmelidir. Böyle bir şehrin insanları elbette sıcakkanlı olur ve yüzlerinde te-
bessümler ışıldar.

Düş gibi

*Beni beklemişler kardeşliğim
Beni bu ağaçlar, nehirler, gökyüzü
Geleyim anlatayım diye bir gün kendilerini
Bir kere girdikten sonra şiirlerime
Bilmişler bir daha ölmeyeceklerini*

İlhan Berk

Yüreğini alıp bir gün, yemyeşil vadilere, ağaçların renk renk köpürdüğü yamaçlara, enfes kokulu nergislerin mekânına götürmelisin. Kekik kokusu, fesleğenlerle yarışırken, defneler hayran kalmışken bahara, sen de sessiz kahkahalar atmalısın sevinçten. Gün ışığı büsbütün sararken yüzünü, serin dağ yamaçlarının buğusu dokunmalı alınına. Keçiboynuzu dallarının gölgesinde, dağların yüreğinden sızan buz gibi suları yudumlamalısın.

Düş gibi güzel bir denizin gizemli kıyılarından; tek, تنها ve vakur bir dağın denizle kucaklaştığı o yere kadar koşmalısın ve mavinin de turkuazla öyle kucaklaştığını görmelisin hayretle. Deniz meltemine taratmalısın saçlarını. Güneş sarısıyla gülümsemelisin ve eylül bile kıskanmalı seni. Doruklara, o nice kışlardan artakalan karların yurduna bir sevda uçurmalısın.

Görmüştür, hoyrat zamanların fırtınasını, buza kesen şahin bakışların hatırasını dinlemelisin karlardan. Uzaklara, ufkun kucakladığı nice şehirlere, köylere, alın terlerine, ahlara ve yine de acılardan sakladığımız tebessümlere yü-

rekten merhabalar yollamalısın. Zirvelere uçurmalısın gözlerini. Alnı beyaza kesmiş dumanlı dağlardan ya da parmak ucu dokunmamış bir uçurum kenarından başka, daha geniş nereden bakılır ki engin denizlere, yemyeşil ovalara.

Yitirmelisin kendini, kuytu vadiler arasında süzülen gümrah bir pınar olup fişkırmalısın. Mavilikler kucak açmalı özleminden. Yitirmelisin kendini, yitip gitmeden önce. Bir söz, bir melodi olmalısın. Manası olmalı söylediğin şarkıların. İçli bir çığlık, yürek hoplatıcı bir bağlama teli, ötelede inleyen buruk bir anne sesine dönüşmelisin. Nefesin yettiğinde, elin erdiğince, kalbine geldiğinde söylemelisin her daim. Sözün değerlidir, öylece bilmelisin. Sözlerinle fersiz gözlere, buruk kalplere sevinçten saraylar inşa etmelisin.

Güneşin doğuşuyla ışıyan bir şafak anlamında yürümelisin ufuklara. Nazlı bir menekşe gözüyle severken, soylu bir şahin pençesiyle tutunmalısın hayata. Ve çocukların tebessümüyle, güngörmüş ihtiyar bir hatıranın kalemiyle, hüznlerden kopardığın değerli bir virgülle yazmalısın hayatı. Yazış, var oluşun diğer yüzüdür. Var olduğunu bilirken, yok oluşun olmadığına bir ünlem düşürmelisin.

Ve sonra şafaktan bir ümit belirir. Sevincin olur akşamlar. Gecelerde mehtap işler örtünü. Tablonu yıldızlar süsler. Acının aynası, hüznün yurdu geceler güler. Nisan kahkahaları ağustos tenhaliğine, eylül sararışları aralık beyazına karışır. Rengârenk bir tablo çıkar ortaya; mutluluğun resmi olan.

Ellerin kavun çiçeğidir senin

Gecelerime düşüyorsun, yıldırımlar gibi ansız ve apan-sız. Yakıyorsun her çakışta yüreğimin en ücra köşelerini. Her parlamışında âlem yok oluyor gözümde ve bir efsun oluyorsun.

Hep böyle midir gidişlerin; ansız, apan-sız ve yaman? Oysa ben, odamın pencerelerinde, serin ve deniz kokulu bir rüzgârla bekliyordum sesini. Kokundan bir nefes çeker gibi oluyordum, rüzgâr bana doğru esince. Beklenmedik bir günde karşıma çıkıverecek gibi oluyordun, bulutlardan sıyrılıveren mehtap gibi. Her seferinde genzimi, ayrılığın can yakıcı ateşine düşüren bir inleyiş oluyordu hayalin. Bir güz yaprağı gibi titriyordu kalbim, esintine kapılınca.

Pervaneler geliyor aklıma, seni düşününce ve ateşine koşuyor yüreğim! İşte o zaman kendim oluyorum. Sarı başaklar oluyor yazlarıma düşüyorsun. Eylül'e bürünüyor hüznün ve sevincim oluyorsun. Nergis oluyorsun baharla. Menekşe oluyorsun dağların yamacında. Güllere yürüyorsun. Renklerin bin bir tonuna bürünüyorsun. Yüreğime düşüyorsun yıldırım gibi. Ve yakıyor içimi, ateşin sözlerin; güneşten mi devşirdin? Uzat, tut hadi ellerimden, ellerine değeyim; o pamuk, o çiçek kokulu, o deniz dokulu ellerine ve ellerin için bitip tükenmez bir şiir getireyim...

Kuşların seslerine tutunuyor sesim. Çığlık çığlık oluyor haykırışlarım. Hatıran yansıyor gökyüzüne gözlerimin

ucundan ve turkuaz oluyor akşamlar. Gümüş sarısı ellerin tutuyor gün batımlarını. Senin rengine bürünüyor dağlar. Yüzün toprağa yansıyor sessizce ve güneş benzinde, toprak kendini görüyor!

İkliminin sokaklarından geçiyorum. “Seni sevdim, seni birdenbire değil usul usul sevdim/‘Uyandım bir sabah’ gibi değil, öyle değil/Nasıl yürür özsu dal uçlarına/Ve günışığı sislerden düşsel ovalara” (Gülten Akın) işte öylece sevdim, uzaklarda olsan da yine severim ve unutmam, diyorum!

Yokluğunun verdiği yarımılık, buruk bir acı bırakıyor dudaklarımda. Hayalin göz kırptıyor portakal bahçelerinden ve genzime acı çöküyor. Dolu vurmuş zerdali çiçeği gibi şaşkın ve çaresiz kalıyorum sensiz, öyle ki ağlayacak gibi oluyor bulutlar!

Bilmem ki ayrı kalışın hüznü mü, nisan mı, yoksa nisan manalı rengin mi çekiyor beni? Nergislerden, çiğdemlerden, menekşelerden, güllerden aldığın kokun mu alıyor aklımı başımdan? Okyanus rengi gözlerin mi götürüyor düşlerimde beni denizlere? Bundan mıdır, kuşlarla yarışırçasına gökyüzüne koşuşum, mor dağlara bakıp bakıp duruşum, hayranlığım?

Şimdi ben, ılık bir kış yamacında arıyorum seni. Gözyaşlarına dokunur gibi oluyorum geceye dokununca. Ne zaman bir rüzgâr esse kapıma, ne zaman bir kardelene değse gözlerim, ne zaman ipeksi bir melodi okşasa yüreğimi ve ne zaman bir şiir düşse dilime sevgiye dair, işte o zaman sana koşuyorum; koşuyor ve kavuşuyorum sessizce...

Ev düşleri

Biz faniler için ev, hayatın mühim bir parçası. Kime sorarsanız sorun, mutlaka başını sokacağı, huzurla oturacağı bir evi olsun ister. Ne var ki, bir ömür tüketerek elde ettiğimiz kazançlar bir tek ev almaya ancak yetiyor. Onca çalışıp didinme neticesinde ev sahibi olamadan geçip gidenler de var... Kendi evi olanlar belki bir yönüyle mesuttur; lakin kirada oturanları hiç sormayın. Onlardan kiminin evle, kiminin de ev sahibiyile başı dertte. Bu dertlerden azade olanlarda ise kira ödemek ve taşınmak sorun. Kiracılar kendi memleketinde bile gurbetçi, ruhun bedendeki gurbetçiliği gibi.

Birkaç yılda bir değiştirdiğimiz evlerde hayat eğreti mi eğreti, gurbeti sırtımızda taşıyor gibiyiz. Hatıralar darıma-
dağın. Yaşadığımız sevinçler, hüznler; bıraktığımız sesler, gülüşler hepsi orada, o geçici mekânlarda kalıyor. İçlerine ömrün hayhuyunu taşıdığımız evleri başkaları mesken tutuyor. Onlardan sonra yine başkaları... Hatıralarımız kimliksizleşiyor. Çoğalıyor yitiklerimiz. Bütün bunların iyi bir tarafı varsa; o da yolculuk halimizi hatırlatması...

Benim gibi, ilk gençliğini doğduğu köyde, akrabalarının yaşadığı mahallede ve kendi evinde tamamlayanlar şanslı. Eğer birileri yıkmazsa yahut bakımsızlıktan yıkılıp gitmezlerse, filan evde doğduk ve büyüdük, diyebilme şansımız var; yazık ki çocuklarımızın böyle bir şansını olmayacak.

Büyüyünceye kadar kaç ev değiştirecekler kim bilir? Doğdukları meskenlere kalbî bir yakınlık duymaları zor olacak. Hele bir ilden bir ile, o ilden bir diğerine taşınanların çocukları şu şehirde büyüdüm demekten de mahrum kalacak. Uzun süreli arkadaşlıkların hasreti içlerinin bir köşesinde duracak hep.

Öte yandan, bitişik nizam, ruhsuz şehir evlerinde üst üste hayatlar, göz göze kapılar, pencereler ve mahremiyetten yoksunluk. Bir oyun bahçesinden mahrum büyüyen çocuklar, dizini yere koymaya hasret kadınlar. Hele balkonzedelik de söz konusuysa, pencereden ibaret hayatlar... Balkonzedelik diyorum; çünkü böyle bir evde iki yıl oturmuştum. Öyle ki karşımız, yanımız çok katlı binalarla çevrili. Balkon daracık, malzeme koymaktan başka bir işe yaramıyor. Ne çok bunalmıştım.

Dünyanın parası ödenerek, borç harç alınan daireler, adı üstünde 'daire'; 'ev' değil. Bu sebeple daireler, gönlümüzdeki evin boşluğunu doldurmuyor. Ev düşlerine kapılmamak mümkün mü? Hem, düş de kuramasak nice olur halimiz? Ziya Osman'ın 'Beyaz Evi' iyi kurulmuş bir ev düşü; bu sebeple, okuyunca sahiplendim: "Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev/Her dağ yamacına kurduğum/Beliren her su kenarında/Pembe damlı, yeşil panjurlu, balkonlu/Balkonuna tırmanan sarmaşık/Gece pencerelerinden sızacak ışık/Kışın tütecek bacası"

Varlıklı olanlara diyecek sözüm yok; çünkü onlar, cennet evlerine duydukları hasreti köşkler; yalılar, konaklar ve villâlar edinerek giderebiliyorlar. Bedeninden başka evi olmayanların, şehre sıkışıp kalmışların, kupkuru bir çevrede boğulmuşların; şöyle mütevazı bir kuru evinin veyahut su kenarına kondurulmuş bahçeli bir evin hayalini kurmak en tabii hakları. Hem ruha, kalbe iyi gelir böylesi. Daha ötesi, Adn cennetlerinin o, altlarından ırmaklar akan, tarife

sığmaz köşkleri üzerine düşler kurmaktır ki tadına doyum olmaz. Cennet köşklерini kazanması pek zahmetli olsa da düşlemenin ne külfeti ne de masrafı var. Öyleyse bir nebze-cik olsun düşleyin; düşler bu âlemin cennetidir zira! İçlerimizdeki boşluğun çığlıkları düşlerle dınecek gibi.

Gök mavi yer masal

Cahit Sıtkı: "Kim bilir ne oldu ne bitti gece uyurken/ Uyandım ki tabiat o değil başkasıdır/Nerden esiyor bu şerbet gibi hava nerden/Çiçek açmış ağaç hangi kızın rüyasıdır." diyor. Sahi, ne olup-bitti? Nasıl da birdenbire değişti havalar? O eski, o silik manzaralar nereye gitti? Geçenlerde bir gazetede cemreler düştü diyordu. Durum o ki, şefkat eli yine imdada yetişti. O görünmez kor parçalarını, mavi küremize savuruverdi anlaşılan; havanın, suyun ve toprağın nasibi olarak.

Artık, gökyüzü ziyadesiyle mavi; yeryüzü masallar diyarı. Daha şimdiden kenarda köşede gülümseyen rengârenk çiçeklerin kokusu, yeşil çimenlerin kıpırtısı alabildiğine heyecan veriyor. Dağlara, tepelere, kırlara çekip gidesi geliyor insanın. Üzerine düşen buğusuyla, baş döndürücü kokusuyla nefistir ormanlar şimdi. Başlı karlı dağlar bir düş ülkesini andırıyor. En küçük dereler bile şırl şırl. Kuş cıvıltıları bütün bir sevince dönüştü. Şerbet gibi bir hava bu, rüzgâr esip duruyor. Bu zamanda bunca kıskırtıcı hal dayanılır gibi değil.

Havalar usulca ısınıyor. O, yüzümüze yüzümüze çarpan ayazlar, elini eteğini çekiyor üstümüzden. Kuzey ülkelerinden güney ülkelere asude bir göç başlayacak. Bu göç, göçmen kuşların değil, soğukların göçü! Ah! Şu bahar,

kış ayazlarına sabretmenin mükâfatı olsa gerek. Oruçlu bir günün akşamı nasıl bir sevinçse, kış günlerinin bitimi de öyle bir sevinçe dönüştü. Sanki bayramdır gelen de yeryüzü şeker saçıyor. Güneş, gülümsemelerini sıkça ve cömertçe dağıtıyor. Rüzgârın adı meltemdir artık. Havada, özlemle beklenen günlere kavuşmanın bayıltan kokusu var.

Kim bilir, denizde nasıl bir telaş vardır. Balıklar, karidesler, istiridyeler yaramaz çocuklar misali bir sağa bir sola seğirtip duruyordur. Cemreler suya düştü çünkü. Gayrı, denizler her vakit bir başka maviye bürünür mü dersiniz? Göller, nehirler daha bir efsunlu akar mı acep. Kıyıları döven azgın dalgalar, yerlerini beyaz köpüklere bırakır mı? İçimdeki ses, evet diyor. Neden olmasın?

Toprağa bakıyorum; en çok kıpırdanış toprakta. Yemyeşil çimenler, kızıl gelincikler, beyaz papatyalar; karıncalar ve arılar... hepsi bayram havasında. Ağaç dallarına gizlenmiş tomurcuklar göz göz olup çıkıyor yerlerinden. Çiçekli dallar, gelinlik kızların rüyası. Toprağa serpilene tohumlar çıtır çıtır yarılalı bir hayli olmuş. Bunlar bereketli başakların habercisi. Çocukları ve hâlâ mahalle aralarında, köşe başlarında oturan kadınları, sokaklarda ve parklarda dolaşan gençleri, ihtiyarları, sonra çalışanları... Yani diğer bütün insanları unutmadım tabi ki. Tebessümleri oradan oraya uçuşurken, unuttur muyum onları. Bu değişim karşısında ürpermek insanın hakkı. Ölmüş tabiat, kurumuş dallar yeniden hayata kavuştu; ne mutlu.

Bakin şu cemrelerin işine; insanı nice düşlere götürüyor zira. 'Benden sonra bahardır' der gibi. Her yanda bir sevinç var. Baharın haberi olmalı ki şimdiden binlerce huzur ve rahmete dönüştü bile. Bu gündən sonra zamanı tutabilene aşk olsun! Artık, güneşi karşı tepelerde uyanırken görürüz bir, bir de kızıl peleriniyle dağların ardına sarkarken. Ömür mü geçiyor, yoksa vakit mi? Bunu sormak aklımıza bile gel-

mez. Coşkular içinde nice sorular kaybolur.

Gelişi bitimsiz bir heyecandır. Cemreler yapacağını yaptı yine. Şu geniş yeryüzünün sınırlarını hiçe sayarak, ışıktan ordular misali, bir baştan bir başa fethe koyuldu... Hava, su, toprak da bu fethe kucak açmış. İsterseniz bir bakın, ısınan kalplerinizin, aydınlanan gönüllerinizin bu fetihden payına düşeni aldığını görürsünüz.

İçimdeki bu sevinç ve hoşnutluk bundan olsa gerek dostlar. Bu fasıl bitmez. İyisi mi, sözü bir başka şairin, Ahmet Muhip Dıranas'ın mısralarıyla bitirelim:

Düşler mi ki şu burcu burcu kokan havada,
Renk mi ki üzerimden akaduran bu nehir?
Kork! Bahar seni bir al güle döndürebilir
Bir daha göstermemek üzere gökyüzünü.

Gönüller bir olunca

Mevlana der ki: "Gönüllerini cilalamış olanlar, renkten, kokudan kurtulmuşlardır. Her nefeste kolayca bir güzellik görürler." İşte bütün renkler öyle güzeldir gözümüzde. Renklerin ötesindeki rengi, kokuların ötesindeki kokuyu bulduk ve sevdik. Sevmekteyiz ve sevmeye devam edeceğiz. Düsturumuz sevmektir bizim. Bizler gönül işçisiyiz. Ve her bir yüreği çepeçevre kuşatalım diyerek gönüllerimizi muhabbetin dayanılmaz tadıyla doldurduk, mercan sözlerin ışıltısıyla aydınlattık, gülün rengiyle cilaladık.

"Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen hayatından lezzet alır" sözünü giyindik. Güzeli gördük neye baktıysak. Gecede, yıldızları, kolonya çiçeğini; kışta, beyaz gülücük-lü kar tanelerini; güzde, tutuşmuş yaprakları; ihtiyarlıkta, ağarmış saçları; hastalıkta, günahlara kefaretin sevincini ve nihayet ölümden, vuslatın güzelliğini gördük ve sevdik. Özümüz sevgidir bizim.

Bakırdan varlığını Hak yolunun çetin potasında eriterek, altın olanların ümididir ümidimiz. "Varlığını o varlığı meydana getirenin varlığında eriterek, altın ol. Bütün bu bozuk düzen işler, bütün bu perişanlıklar, ikilikten meydana çıkıyor." Ben ile biz ile varlıktan yokluğa, teklikten çokluğa ulaşamaz ki. 'Ben, sen, o, biz, siz, onlar' yok artık, hepimiz varız; 'hepimiz olmalıyız!' ve birliği sevmeliyiz; öyle diyor kalbim...

Bir ışık daha yakmanın, bir yürek daha çoğaltmanın sevdasına düştük. “Gönlü ışık yakmayı, ışık vermeyi öğrenmiş olan kişiyi güneş bile yakamaz. Gönlü hırstan, kinden, hasislikten arındırmak gerek. Gönül aynasına hadsiz, hesapsız suretler aksedebilir.” diyen Mevlâna Celaleddin’in, “Ne olursan ol yine gel.” davetine ve yaktığı ışığa koşup durmakta gözü aydınlar. Şimdi biz “Kim olursa olsun gidin” diyenin çağrısına uyduk aşk ile. Gidenleri, o sermayesi muhabbet olanları, uğurladık muhabbetle. Muhabbet sevdalısıyız küçükten büyüğe.

Hırsı, dağları aşarken, zorlukları yudumlarırken ve bilhassa Hakk’ın rızasını ararken istedik. Kini, nefreti almadık semtimize. Cimrilikten korktuk; ekmeğimizi, zamanımızı, derdimizi ve sevgimizi paylaştık. “Gönül insanı, öylesine içten bir hakikat eridir ki, oturup kalkar sürekli yeryüzünde hakkı ikame etmeyi düşünür ve O’nun hatırı söz konusu olduğunda da rahatlıkla bütün arzularından, isteklerinden vazgeçebilir. O, herkese sinisini açar, herkesi şefkatle kucaklar ve toplum içinde hep bir sıyanet meleği görüntüsü sergiler...” düsturuyla açtık sinelerimizi; ilgi duyulmamış, el uzatılmamış bir tek yürek kalmasın diye.

Rengine, kokusuna ve şekline bakmadık çiçeklerin ve her birinden yetiştirdik bahçemizde. Fırtınalar ılık meltemlere dönüştü semtimizden geçince. Bahçemiz cennet bahçelerinden bir bahçe... Kardeş gördük herkesi ve bir tebesümle de olsa sevindirmeyi mesuliyet bildik. Nadanları da hoş gördük. Yüreğimiz büsbütün örtüştü Yunus’la. Hilâl gibi açık bıraktık kollarımızı; geceyi de, yıldızları da, gezenleri de kucaklamaya hazırız böyle. Sevmekteyiz ve sevmeye devam edeceğiz. Sevmek en ölmez yanımızdır. “Sevgiyi sevmek ve nefretten nefret etmek!” ise parolamız.

Hayat bahçesinin kutlu ağacı

C isme bürünmüş kitap, denilse yeridir onlar için. Ve tüm insanlar bu cisimleşmiş kitabın talebesidir düşünürseniz. Her öğrencinin, içinde özlemler yakıp giden, unutamadığı bir öğretmeni vardır mutlaka. Öyle ki okuma özlemi, yazma özlemi, her bir güzelliğe sevgiyle bakma özlemi onlardan birinin hatırasıdır bizlere. Ne zaman çocukluğuma gitsem, ne zaman 'okul' denilse öğretmenlerim gelir aklıma. Bir kültürdür öğretmen, Anadolu'da; yaşayan, benimsenen ve saygı duyulan. Hayatın hangi safhasından çıkarıp alırsanız alın onları, mutlaka bir eksiklik duyarsınız. Yaşanan zamanlar, yaprakları dökülen dallar gibi basit ve ölgün bir hal alır onlarsız.

Annenin dizinden ve babanın kanatlarından ayrıldığı-mızda, karşımızda bulduğumuz, bulup da gözbebeğimize koyduğumuzdur o. Sevgiyle, ümitle, hayranlıkla yürek tahtına oturttuğumuz melektir. Saçlarımızı saçlarına özenerek taradığımız, bir tebessümü paha biçilmez mutluluğumuz olan ve her şeyi en iyi bilen, en güzel söyleyenimizdir. Giymiyle kuşamıyla, bakışıyla duruşuyla her halini ezberlediğimiz; okuyuşuyla, sesiyle çocuk yüreğimizi rengârenk diyarlara uçuran ve bilmediğimiz, görmediğimiz nice mevsimleri dolaştıran rehberimizdir. Harf harf, hece hece sevdiğimizdir öğretmen... Okulla, tebeşirle, kalem kokusuyla böylesine iç içe bir ömür süren başka birini bulamazsınız. Doğan, bü-

yüyen her insan onun rahlesine uğramadan göçüp gitmez bu dünyadan. Çeşmeler, pınarlar misali, kıyısından uzakta kalmayanları yeşertir.

Toprak gibi, anne gibi, mavi denizlerin nehirlerle kucak açtığı gibi, hayatın ta ilk adımında çocuk kalplerimizi bağrına basan yücedir. Bizler de ırmak ırmak koşmaktayız kıyılarına şimdi. Yeri her daim mümtaz, bir gönül işçisidir öğretmen. Parlar ışığı; ikinci bir ömre yürür bıraktığı eserlerle. Bakın, Ali Çolak, nasıl da ıslıl ıslıl ve sınımsızca tarif eder onu: “Bir kurtuluş simgesidir o, ışıktır... Öğretmene yaklaşılabilmek, onunla olmak, ışığa tutunmaktır.” Bu gün öğretmenlerin ışığına tutunmuş nice umutlar filizlenmekte dünyanın her bucağında. “Aç herkese, açabildiğin kadar sineni; ummanlar gibi olsun! İnançla geril ve insana sevgi duy; kalmasın alâka duymadığın ve el uzatmadığın bir mahzun gönül.” çağrısının yaşatıcılığına yürümektedir; öğretmen dermandır aynı zamanda...

Bir çiçekle gitmek gerek onlara; sıcak bir sözle, samimi bir yürekle. Hâl ve hatırının sorulmasından başka ne ister ki bir öğretmen. Emeklerinin boşa gitmediğini, herhangi bir talebesinin, güzel hizmetler sunabileceği yerlere gelmesi pek keyiflendirir onları. Unutulmadığını bilmek ister o; gülen bir çehreden alacağı bir gül, bir karanfil yahut bir tutam kır çiçeği dünyanın en bahtiyar insanı yapar onu. Bir tutam çiçek, her zaman geçerli ve tesiri kuvvetli bir sevgi elçisidir onlar için.

Hayat bahçesinin ‘meyveleri meyveye duran’ kutlu ağacı öğretmenler: “Ağacın neticesi meyve olduğu gibi, meyvenin de çekirdeği vasıtasıyla neticesi, gelecek bir ağaçtır.” diyen bilge, sizden bahsediyor sanırım. “Eline geçen her fırsatta çevrene tohum saç; varsın daha sonra onu başkası hasat etsin!” sözünü düstur edinerek köy köy, şehir şehir, kıta kıta; sevgi, barış ve hoşgörü tohumları saçmaktasınız. Yüreklereğinizden öpüyorum, ne kadar iyisiniz.

Kapılara dokunmak

Silahlara sarılmayı marifet bilenler, savaşmayı da fetih olarak görenler yanılıyorlar. Bu ihtiyar dünya, gözyaşına da acıya da doydular. Bir ayna gibi bin parçaya bölünmüş kalbi kırıkları, bütünleştirecek mahir elleri bekliyor. Gönül dünyasının da bu dünyadan farkı yok; dağılmış, kum gibi. Kimileri sürgün, kimileri kırgın. Mazlumlar kabuğuna çekilmiş. Ve istilâlar başköşeye kurulmuş.

Ümit tükenmemiş olacak ki gönül ülkesinden kopan her bir zerre, farklı iklimlerde aynı duayı tekrarlıyor: “Bu âvâre gönle bir durak bağışla! Aya bu ay parçasını kat.” (Muhammed İkbâl) Evet, onlar birer ay parçası. Ümide sarılmışlar ve bütüne uçuyorlar kanat kanat. Sultan Veled’in dediği gibi: “Parçadan doğan her şey, bütünden bir parça sayılır. Ey kudret sahibi akıllı kimse! Sen bunların hepsini, bütünden bil.”

Dağılmışların, kırılmışların her biri bir deniz yıldızı. Kıyıya vurmuşlar ve öyle çoklar, öyle yalnızlar ki! Kurtuluş denize dönmekte, biliyorlar ama bu ne kadar zor. Bir fetih gerçekleşsin, bir el uzansın istiyorlar illa, kendilerini maviliklere doğru savuracak bir el. Öyle bir el ki hayatbahş. Hissetmek zor değil. İşte, bu gariplerin şu ateşin mısrayla yatıp kalkmadıkları gün yok: “Sîne, bütünüyle dertle doldu. Yazık, bir merhem olsa bari. Gönül, yalnızlıktan bezdi. Ya Rabbi bir hemdem!” (Hâfız-ı Şîrâzî) Hepsinin özlemi aynı; halden anlayan dostlar ile sükuna erecekleri, derinlerine dalacakları, beyaz köpüklerinde dalgalarla yarışacakları bir sıra.

Sılaya bakıyorsun, pırıl pırıl. Lâciverdî bir rüyayı andırı-

yor. Öyle bir sıla ki güneşin şavkı değince tutuşuyor sanki. Bir renk cümbüşüdür, alıp gidiyor. Geceleriye üzerine dolunay düşüyor. Kehkeşanlar sulara göz kırıyor, köpüklerle yarışıyor. Yakamozlar, denizyıldızı kurtarmanın derdiyle çırpınıyor âdeta. Birini bile kurtarsak razıyız, der gibi. Her yakamoz bir denizyıldızı çekiyor. Ve bir daha! Bir daha! Çekilen mutlu, çeken mesrur. Sevinç üstüne sevinç yaşıyorlar. İşte ne güzel oluyor böyle. Seyredenlerin ta gözbebekleri gülüyor. Bu rüyanın büyüyle onlar da bir yakamoza kapılıp gidiyorlar.

Dostlara bakıyorsun, onlar da bir ay parçası. Ve Sadi'nin Bostan'ında dediği gibi diyorlar: "...sana ümit bağlayan zayıfların duası, yiğitlerin pazısından daha çok iş görür..." Seçkin bir fethin heyecanıyla dopdolular. Yaşamaktan çok, yaşatma azmi var içlerinde. Mevlâna'nın: "Gel, gel, ne olursan ol yine gel!" sözünden çok, bir ulu kişinin: "Gidin, gidin, kim olursa olsun yine gidin!" sözünü parola seçmişler kendilerine. Giderken de: "...Gönlünün dert görmesini istemiyorsan, dertlilerin gönlünü ıstırap zincirinden kurtarmalısın." (Sadi) ilkesiyle gidiyorlar. Bu tür bir gidişi sefer, bir gönle girişi gerçek fetih biliyorlar. 'Kapılara dokunuyorlar.' Duymayan mı var! Ne silah var ellerinde ne de kan... gözleri yaşlı ise o da sevinçten. Sineleri sarınca sımsıkı sarıyorlar. Yüzler ışık huzmesiyle yüz yüze gelince, yürekler gülüyor. Ağlıyorlar ayrılınca. Büyük bir iç fethine dönüşüyor bu gidişler. Dalga dalga bu fetih. Büyüyorlar ama sınırlar yeniden çizilmiyor. Bak, kulak ver ve eğil! Hayran olmamak elde değil...

Sultan Veled'in şu güzel sözü yankılanıyor dört bir yanda: "Kapı, duvar ve uzaklık gibi şeyler ruhun değil, cismin ve sûretin perdeleridir. Sûret olmazsa, perde de kalmaz." Açılıyor kapılar bir bir. Ve kapılara dokunmak bir fethine dönüşüyor. Birleşiyor kalpler. El ele tutuşuyor denizyıldızları, yakamozlar. Ve sonra mesafeler, duvarlar ve kapılar çekiliyor aradan. Uçup gidiyor perdeler.

Kar ve beyaz düşler

*Ne sabaktır bu mavilik, ne akşam!
Uyandırmayın beni, uyanamam.
Kaybolmuş sevdiklerimizin aşkına,
Allah aşkına, gök, deniz aşkına
Yağsın kar üstümüze buram buram...*

Ahmet Muhip Dıranas

Bir müddet geçince yazdan da usanıyor insan. Sıcaklar bunaltıyor ha bire. Güneşi doğarken ve batarken seviyoruz daha çok; bir tek o vakitlerde yakmıyor çünkü. Belki bu sebeptendir, şimdilerde kar sevdalısı olup çıktım. Bir zamanlar bıkip usanmıştım oysa. Yok, yok, uçlar bıkkınlık veriyor. Ne soğuk ne de sıcak memnun ediyor insanı. Çünkü daha dün, biraz serinceyken ortalık, yazı iple çekiyorduk. Şöyle, balkonlara kurulup kâh geçmişten kâh bugünden dem vurmanın, gece yarılarına kadar çay sohbetleri yapmanın özlemi içindeydik. Pikniklere gitmenin, denize girmenin, karpuz ve dondurma yemenin düşlerini kuruyorduk. Kıştan şikâyet ediyorduk, bizi üşütüyor diye. İşte, yaz geldi de geçiyor bile. Takvimlere göre güzün kapıları aralandı nihayet. Eylül, fırçasını aldı eline.

Vaktiyle Doğu Anadolu'nun sert iklimini tatmıştım. İç Anadolu'nun da oradan kalır yanı yoktu. Kış da yaz da layıkıyla yaşanır oralarda. İliminden mi, bitip tükenmez bozkırlarından veya örtüsüz dağlarından mı bilmem, özellikle yazları, hüznün ayrılmaz arkadaştı. Kışlar yazları, yazlar kışları, hasretle aratırdı. Akdeniz'e bakıyorum, bambaşka bir

iklim... Burada da sıcaklık ve kuraklık yaşanıyor ama kışlar soğuk ve sert değil; ılık ve yağışlı. Deniz olunca yakınlarda, insan da havalar da ılıman oluyor. Ne ala! Ömür bir ceviz sandık; yıllar defne yapraklarına sarılıp özenle biriktiriliyor. Büyüyoruz bir yandan, öte yandan ilk gençliği geçiyoruz, orta yaşı tüketiyoruz, yaşılanıyoruz yavaş yavaş. Sonraki yaşlara yürümek törpülese de heyecanları, bazı özlemler yerli yerinde duruyor.

Saçlarımıza aklar düşüyor da tek tük, kar düşmüyor buralara bir türlü. Onsuz bir eksiği var bu yerlerin. O beyaz süsünden mahrum kalıyor kışlar. Çocuklar bembeyaz sevinçlerden yoksun büyüyor. Neylersin, Akdeniz’de kar firari, dağ başlarında geziyor. Bu kadar özlendiğini bir bilse...

Dedim ya şimdilerde kar sevdalısı olup çıktım. Karlı bir dağ zirvesi olan küçücük bir tablonun yahut kutuplara götüren kısacık bir reklâm filminin içinde yerimi alıyorum hemen. Çoğalttıkça çoğaltıyorum kareleri muhayyilemde. Karlar içinde kalıyorum. Kartopu oynuyorum. Güneşin pırlıltılarını seyrediyorum kar zerrelerinde. Kar ormanlarında yürüyorum geceleri. Sabahları, o enfes ve de kışkırtıcı kar kokusuna beleniyorum. Kar’ın kokusu da mı olurmuş demeyin. Doğallığını yitirmemiş yerlerin sakinleri ve kırlar bu taze ve diri kokuyla uyanır her seher. Ben de öyle uyanıyorum. Kar şiirlerinin serinliğine salıyorum ruhumu. Yahya Kemâl’in Kar Mûsikîleri şiiri yağıyor tane tane, kar’ın sesini duyuyorum: “Bin yıldan uzun bir gecenin bestesidir bu./Bin yıl sürecek zannedilen kar sesidir bu.” ve sanki kardelenler açıyor her yerde.

Karda yürümenin verdiği lezzet düşüyor aklıma. Her adımda bir kıtırtı, her kıtırtıda bir düş... İzler bırakarak yürümenin mutluluğu. Buzlar üzerinde kaykay yarışı. Sokaklarda sulardan artakalan küçücük buz birikintileri ve onları kırınca duyulan sesler: Şıkırt! Üşüyerek sıcak bir mekâna

sığınmak... Bir soba kenarına kurulmak... Beyazlara bürünmüş düzlüklere, zirvelere beyaz düşler göndermek. Kış zamanlarının vazgeçilmez anları...

Biliyorum ki kış geldiğinde de yaz düşleri kuracağız. Ama yine biliyorum ki kar buralardan uzak olacak. Akdeniz çocukları kışın bile özleyecekler kar'ı ve kartopu düşlerine sarılacaklar benim gibi. Fakat onlar, kardan adamlı kış hatıraları biriktirmiş değiller; bu bakımdan benden şanslılar. Çünkü bütünüyle tatmadıkları, kalplerine kazımadıkları o duygunun yokluğu o kadar tesir etmeyecek ruhlarına. Bu yokluk bir burukluk bırakmayacak içlerinde.

Gelin görün şimdi, karsız kaldık dostlar, karsız. Cenap Şehabettin, Elhan-ı Şita'sında: "Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş,/Eşini gaib eyleyen bir kuş/ gibi kar/Geçen eyyâm-ı nev-bahârı arar." diyerek kar'a bahar günlerini aratsın, ben de kar günlerini arıyorum. Bilmem daha kaç zaman, sıcak bir odanın penceresinden, beyaz kelebekler gibi uçuşan karları seyredemeyeceğim. Kışı, yazları biriken hüznlerin üzerine temiz ve beyaz bir sayfa gibi çevirmem zor olacak.

Kar yoksunları, hatıralara sığınmak düştü bize; resimlere, şiirlere, televizyon karelerine koşmak yine! "Her yerde kar var" diyordu ya o dermansız şarkı. Her yerde kar yok hâlbuki. Yok, her yerde kar. Ellerimizde, birazcık ürkek ve biraz da solgun, beyaz düşler var. Karlar yine uzaktalar.

Lisana tutunmak

*Âvâzeyi bu cibana Dâvûd gibi sal
Bâki kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş*

Bâkî

Lisan denildiğinde ilk akla gelen konuşma dili oluyor ne-
dense. Büyüklerimiz lisanı, insana bakan yönüyle, lisan-ı
hâl ve lisan-ı kal olmak üzere iki şekilde adlandırmışlar. Şayet
bizler, yazmayı bir dil kabul edecek olursak, kal ve hâl'in yanı-
na bir üçüncü dili, lisan-ı kalemî, eklemiş oluruz.

Lisan-ı kâl, konuştuğumuz dildir. Hâl lisanı ise hâl dili;
yani bir şeyin görünüşü ile bir mânâ ifade etmesi. İstidat
lisanı da diyebileceğimiz bu dilde varlık, bir yandan kendi
acizliğini sergileyerek Allah'ın dergâhına dualar yollarken
öte yandan da hem manevî hem de dünyevî ihtiyacının te-
mini için merhamet ve lütfu çağırır. Hâl lisanı kötü olmayı
işaret ediyorsa celadet ve kahrın çağırılması söz konusu olur
ki bu da apayrı bir konudur.

Hucurât Suresindeki: “Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir
erkek ve bir dişi yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için
sizi kavimler ve kabilelere ayırdık.” bu ayetin hikmeti gere-
ği, bir yönüyle, her milletin konuşma dilleri de birbirinden
farklı olarak yaratılmıştır. Peygamberlerin büyükleri, husu-
sen Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi Vesellem) ve
onun takipçileri hâl dilinin kuvveti sebebiyle, tıpkı güneş
ve etrafında dönen gezegenler misali, etraflarındaki yıldız
insanlarla yaşayıp gitmişlerdir. Hâl dilinin, kalp ve ruh ile

örtüşmesinden doğan güç; kuvvetli hitabetin, iktidarın, zorun gücünü daima geride bırakmıştır. Çünkü hâl'in çekim gücü vardır.

Tasavvuf ehlinin en makbul gördüğü dil de hâl dili olmuştur. Bütün mutasavvıflar; “Az ye, az uyu, az konuş” derken konuşma lisanını geri plana itmeyi salık vermişlerdir. Böyle olunca daha çok zikir, şükür ve tövbe istiğfar ile içte derinleşmeyi başarabilmişlerdir. İşte bu raddede hâl, konuşmanın fersah fersah ötesine geçmiş, kalplere daha çabuk ve daha kuvvetli tesir etmiştir.

Sükût ehline baktığımızda onlar yazmayı dahi sınırlama yoluna gitmiştir. Belki okumayı, zikri, şükürü ve tefekkürü engelleyebileceği düşüncesiyledir, kim bilir? Makbuliyet açısından ne konuşma dili, ne yazma dili hâl'in önüne geçememiştir. Tasavvufta yazma ve konuşmanın azı makbul görülse de nihayetinde konuşmak ve yazmak insan olmanın ve hayatın gereği. Öyleyse mühim olan o az yazma ve konuşmanın duru, anlaşılır bir dil ve üslupla olmalı. Bereket, meselelerimizin anlatımı ve sözün hakkını vermek için, asırlardır edip ve şairlerimiz dillerinde dövüle dövüle en olgun şeklini alan bir dilimiz var.

“Üslubu beyan aynıyla insan.” sözü her ne kadar konuşma fiili için söylenmiş olsa da, bu üç ifade diline göre, kişinin konuştuğu [kal'i], yazdığı [kalemi] ve yaşadığı [hâl'i] kendisidir anlamını veriyor. Bir başka ifadeyle beyan; yani söz, davranış ve yazı insanın kimliği ve aynasıdır. Kimileri kal diline, kimileri kalem diline, kimileri de hâl diline tutunuyor. Hâl'e tutunanlar kâl'i de kalemi de kalpleri de peşinde sürüklüyor. Ve zaman akıp duruyor, bu kubbede baki kalacak bir hoş sada bırakmak ancak bir lisana tutunmakla mümkün gibi görünüyor.

Mektuplar göndersem

Serde gurbetlik varsa, özlüyor ve özleniyorsak, hasret duyduklarımızın ardından, Mevlana'ca: "Gel ey ki, canım cemalini gözlemede, gönül ayrılığın derdiyle feryat etmede." inlemelerine kapılıyorsak, telefonlar da meramı anlatmaya kâfi gelmiyorsa kaleme kâğıda sarılıp mektup yazmalıdır. Mektup yazmak, susarak hatta yanarak konuşmak gibidir. Hem, üç beş cümlelik konuşmalar mektuplardan duyduğumuz heyecanı vermiyor. Öyleyse, özenle seçilmiş kâğıtlara, özenle seçilmiş cümleleri ilmik ilmik düğümlemeli değil midir?

Bize ait en sahih hisler mektuplarda buluyor ifadesini. Okuyanlar için bir tatlı rayiha bizim için de bir kayıt düşmedir mektup. Öte yandan, Rabbani mektuplar olan yeryüzündeki bütün varlıklar ve hususen hayat mektubu, derin tefekkürlerle okunacak, okuyanlara iyi bir kılavuz, bir ders-i ibret olacak apayrı özellikleri haizdir. Büyük Üstadın: "Hayatın bir kelime-i mektubedir; kalem-i kudretle yazılmış hikmetnüma bir sözdür." vecizesiyle ifade ettiği gibi.

Mektuplaşmalar aşkın, özlemin kalplerin en derin noktalarına dökülüp durmasıdır. Ve her mektup, bir bakıma, gurbetin sılaya, sılanın gurbete hicretidir sessizce. Öyle ki, bir umman gibi biriken hasretli cümleleri küçük, beyaz bir zarf ile bir kuş uçurur gibi salıvermek yol gözleyenler için

ne büyük muştu ne büyük saadettir. Bekleyenin nazarında iki satır mektubun ne manaya geldiğini Ahmet Paşa ne hoş ifade etmiş: “Yâr, beni bir sayfa mektup ile yâd etmenin sevabını, bin köleyi âzâd etse bulamaz.” Kerem ve Güneş Kasidelerinin şairi, başka bir gazelinde ise: “Sernâme-i mahabbeti cânâna yazmışam./ Hasret risâlesin varak-ı cânâ yazmışam.” mısralarıyla kendisinin hasret dolu bir aşk mektubuna döndüğünü söyler. Mektupları bunca manalı kılan, ruhlara işleyen ve dipdiri tutan şey hasret ve aşk olsa gerek. Sevdayı, acıyı, ayrılığı kalemin sesine emanet edenlerin elinde, satırların tutuşan alevlere dönmesi bundandır.

Kimi mektuplar daha ilk cümlesiyle döndürür başları: “Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketi, gece ve gündüz devam ettikçe, sabah ve akşam geldikçe, ay ve güneş döndükçe, ferkadan denilen iki kutup yıldızı doğdukça ikinizin ve kardeşlerinizin üzerine olsun. Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyâr-ı gurbette medâr-ı tesellilerim...” Kimi mektuplar da bir cümlesiyle yüreği yangın yerine çevirmeye yeter: “Arkanızda anılarla birlikte hiç bilmediğiniz özlemleri, gözyaşlarını ve nice hasretleri bırakıp gittiniz o upuzun yollara ve uzaklara...” Daha nice mektupta nice ateşin söz, ruha ve gönle bir lav gibi akar.

Peykler, güvercinler yok, dostlar; telefonlar yavan kalıyor şimdilerde. Özlemlerimizi bembeyaz bulutlara yükleyip rüzgâra emanet etsek, rüzgâr alsa götürse emanetimizi diyâr-ı yâre, satır satır yağsa yüreğimiz. Ve şöyle bir gülse mahzun gözlerimiz. Nihayet, ellerimizi açarak, şükürle beveli bir dua mektubu salıversek ötelere, ne dersiniz?

Mîm. 'Kalem' diyor yüreğim

Nûn. Bu günlerde ne çok duyuyorum; her şey kalemi fısıldıyor. Düşüncelerim ona meylediyor durmadan. Sanki görmediğim bir el sürüklüyor beni kaleme. Onunla do-laşıyorum artık, oysa kimseler görmüyor, yalnız yürüdüğümü sanıyorlar. Bir hisli yürek 'kalem suresi'nden konuşuyor: "Nûn. Kalem ve ehl-i kalemin satırlara dizdikleri ve dizecekleri şeyler hakkı için..." diyor. Bahçe sahiplerinden bahseden bir hikâyecik anlatıyor oradan. Gazetede kalem konulu bir yazı çarpıyor gözüme. Ve bir kalem sevdalısı düşüyor aklıma. Yazıdan ayrılık çıldırtacakken yeniden sarıldığı kurşunkalemiyle düşünüyorum onu. Ne çok etkiliyor bu senaryo beni. Ve burnuma ta ilkokul yıllarımdaki kurşunkalemlerimle o rengârenk boya kalemlerimin kokusu doluyor. Sırf kalemlerin kokusunu duymak için o günlere gidiyorum... Ve niçindir bilmiyorum, ısrarla 'kalem' diyor yüreğim. Peşine düşüyorum.

Nûn. Kalem ve kâğıt yan yana. Yaklaşıyorlar birbirlerine. Beyaz ve siyah bütünleşiyor. Rahatsız olmuyorlar; dahası kardeş oluyorlar, dost oluyorlar, şen oluyorlar. Oluyorlar da, kâğıdın beyazı aynalaşıyor, kalemin siyahı sır oluyor aynaya. Yazarken kora dönüşüyor satırlar, ışığı gülücükler gönderiyor yazgımıza. Karanlık bir kalem ucundan nice aydınlıklar sökün ediyor; nasıl da ağarıyor yüzler. Diller sü-kûta mahkûm edilse de gönüller susmuyor. Dilbaz olmak kaleme düşüyor. Onunla kıvamına eriyor sözler. Onunla

belirginleşiyor yüzler. Binler kaleme sarılıyor. Milyonlar sevince koşuyorlar onunla. Sussa da her şey bir bir, yalnız o konuşuyor. Konuşurken suların buğusunda salınıp akan bir kuğuya, şiirin ta kendisine nasıl da benziyor. Sükûtu bozan mahir bir büyücü kesiliyor adeta. Şairler onunla yine ondan bahsediyor. Şiir olup okunuyor kalem.

Nûn. Kaleme koşuyorum. Aklıma; ışıktan evler, tertemiz bir gökyüzü, dağlar, ağaçlar ve mütebessim çehreler sökün ediyor. Boya kalemlerine gidiyor ellerim. Sarıyı alıyorum önce, pürüzsüz bir ilkyaz güneşi konduruyorum resmime ve öpüyor alnımı güneş. Aydınlığın coşkusuyla büyüyorum. Maviye uzanıyorum, gökyüzü şeffaf bir maviliğe bürünüyor. Yetmiyor, duru bir ırmak ve bir deniz çiziyorum. 'Kalemle yazmayı öğretene' doğru çağlıyor ırmaklarım. Deniz tebessüm ediyor. Ben tebessüm ediyorum. Yeşili alıyorum sonra; bana koşuyor yeşiller, serapa yeşil oluyorum. Ormanlar kalemdân, denizler mürekkep ve ovalar da boydan boya kalemgîr kesiliyor. Beyazı alıyorum ardından, sıra sıra bulutlar diziyorum. Dağ başlarına beyazlar konduruyorum. Dağlara tatlı bir neşe çöküyor. Gökyüzü gülümüyor sanki. Derken ürkek bir kırmızı seçiyorum. Al güllerle bir gülşen kuruluyor. Gülüyorum. Kahverengi, mor, turuncu çiçekler çiziyorum. Tablomun adı 'Naz'. Ne çok renk kullanıyorum.

Nûn. Var edilen ilk nesneyi selamlıyorum. Ondan bahsetmek büyümlü bir dünyaya karışmak için yetiyor çünkü. Yüreğimin tercümanı oluyor dahası. Nicedir onunla uyuyorum. Sözlerim 'Nûn'la başlıyor; yâr ile bitiyor yine. Nûn. Görüyorum. Bir tüy, bir kamaş, bir kuru dal, derken bir hokka; mürekkep dolu, misk kokulu... Nûn. Duyuyorum. Bir kuş, bir neyzen, bir İdris, derken bir yürek; aşk dolu, hüznü ve gurbet soluklu... Tüyle yazıyorum; uçup gidiyor sözlerim; uçsun, sevdiğime ulaşsın istiyorum. Kamaşla ya-

ziyorum; bir neye dönüşüyor, tutuşuyor kelimeler, hüznülerle baş başa kalıyorum. Yüreğim dayanmıyor. Elimle bir dal ucu yontuyorum; bir elif oluyor, kalem diyorum adına. İdris oluyorum. Söylüyorum; yazıyorum yani. Bana kalıyor ne varsa; rahatlıyorum. Yapraklara, çiçeklere ve meyvelere duracak belki de bu sözler. Üstelik hemen şurada, yanı başımda yeni bir dünya kurulacak, öyle ümit ediyorum. Yeşeren her fidan yârden bahsedecek herkese. Çünkü o var; harf harf onu işliyorum beyazlara.

Nûn. Yâr denince kaleme sarılıyorum. Kâtibim oluyorum kalem, sımsıkı tutuyorum. Dilimde tanıdık bir türkü düğümlü. O yazıyor, ben düğümü çözüyorum: "Kul olayım kalem tutan ellere..." Bu ezgi sürüp giderken yâri, kalem tutkunlarını, erbabı kalemi, kalemşorların yazdıkları şeyleri düşünüyorum. Sevgili için amber kokusuna bürünüyor yazılanlar. Kalem ümit, kalem huzur oluyor. Nağmeler şakıyan bülbül dudağı gibi Gül üzerine serenatlar diziyor kalem: "Ey, kupkuru çölleri cennete çeviren Gül!/Gel, o bayıltan renklerinle gönlüme dökül./Vaktidir, ağlayan gözlerimin içine gül./Ey, kupkuru çölleri cennete çeviren Gül!"

MİM. Mısralar dökülüyor üzerime, içiyor kalbim.

Özlenmektesin

*Cânân içimdedir, nitekim cân içimdedir:
Vuslatla hasretin yeri hep bir biçimdedir!
Neş'eyle hüznü fasl edebilmek ne haddime:
Hicrân içimde vasl ile bir hoş geçimdedir!*

Râbia Hatun

Özlemek. Özlem duymak, yüreğin derin, bulutsu ve ince bir ucundan, bir yanı acıya, bir yanı burukluğa ve bir yanı gözyaşına bağlı temiz bir iştiyaka kapılmak!

Ayrılığın depremi sarınca gönlü, daha ilk adımda duyulan; yalnız bir türlü dile getirilemeyendir özlem. Ayrılığı sevgiyle, hüznle ve bir de bekleyişlerle terkip etme yüceliğidir özlemek. Özleyen; sevgi, hüzn, sabır ve ümitle cisimleşmiş bir abidedir gözümde. Şayet, ayrı kalmışın gözlerine bakmayı bilerseniz derinlerinde uçurum gibi bir özlem bulursunuz hatta her uçurum bir özlemin bedenidir...

Özlemlerin içinde ince bir hüzn bulunur illa, hüznünse acıdan geçer. Köze konulmuş suları hatırlatır o, öyle ki yavaş yavaş ısınır da kaynayınca taşar. Özlemek ne yüce ve ne asil bir duygudur; vefa ile kadirşinaslıkla örülmüş olan, ayrılıkla çoğalan ve ancak sabır ve ümitle aşılabilir. Ilık bir meltem gibi başlar özlem, yakıcı bir sam yeline dönüşür sonra ve kavuşamayınca hasrete dönüşür. Özlemler geniş bir düzlüğü andırır; hasretlerse bütün enginleri. Denizler özlemek gibidir; çöllerse hasret çekmeye benzer. "Sen beni hasret beyabanında dermansız bıraktın." diyen Aşkî, sevgiliye duyduğu hasreti

kızgın kumlarla, kum fırtınalarıyla; açlık, susuzluk, zorluk ve zahmetlerle dolu çöllerle anlatıyor. Ana bir kardeştir özlem ve hasret. Hasrete yürek dayanmaz; ben özlemi seçiyorum.

Mutlaka özlediğimiz birileri vardır; ana gibi, yâr gibi, yâran gibi. Artık aramızda olmayan bir sevdiğimiz de olabilir özlenen, hasret duyulan. Çilelerin en büyüğü sevgiliden ayrı kalışın özleminden doğmuştur hep. Ve yârdan ayrılığın verdiği hasret dillerden hiç eksik olmamıştır. Şarkılar, türküler, şüirler hasret işlemeli dokunmuştur bu topraklarda. Nev'î: "Cennet değil mi yâr ile sohbet dedikleri. Dûzah değil mi âteş-i hasret dedikleri." mısralarıyla, yâr ile sohbeti cennete, yârdan ayrılığın verdiği hasret ateşini de cehenne me benzetmiyor mu?

Şimdi nice özlenen var uzakta; yâr diye, yâran diye, dost diye. Ve özlemi kalplerimize derman olan sevgililere hasret ruhumuz. İnsan iştıyaksız olmaz. Ne kadar ayrı bırakırsa bıraksın gurbet bizi, o kadar çok özlüyoruz sevdiğimizizi!

Özlemek güzeldir; özlenmek de tabii. İçinde bir özlemi olmayanlar niçin yaşarlar bilmiyorum. Eğer ki özlediğimiz birisi yoksa eğer ki özleyen birimiz de kalmamışsa; güzel gelecek adına, gülen yüzler, diyaloglar, eşitlikler ve insani değerler adına içimizde sıcak bir özlem de taşımıyorsak, hayatın ne manası kalır ki?

Deyin hadi, hangimiz özlemez ki hoşgörüyü tezhîp edilmiş bir hayatı. Ben temiz bir dünya, sunîlikten uzak tebessümler özlüyorum. Yalan dolandan arınmış diller, samimi ve civanmert gönüller arzuluyorum. Haksızlıkların, küçük hesapların, kavga ve savaşların olmadığı; dostlukların, nezaketin terk edilmediği sıcak bir dünya özlüyorum. İnsanı insan olduğu için seven, kardeşçe yaşantıların hasretini çekiyorum. Benimle birlikte aynı şeyleri sizin de özlediğinizi düşünüyorum. Yanılıyor muyum?

Rüyalar büyüten şehir

Şehirler de insanlar gibidir, uzaktan anlaşılmaz. Bir şeyleri paylaşmayınca, yaşanmışlıklar biriktirmeyince soğuk ve cansız dururlar. Ama içine girmeyegörün, sokaklarında yürümeye koyulun bir kez; yeni bir âlemin kapılarının aralandığını hissedersiniz. Sıcacık kuşatır sizi şehir; siz de onu kuşatırsınız sevgiyle. Arkadaş olursunuz onunla. Sır alıp sır verirsiniz de sırdaş olursunuz. O mu sizi taşır artık, yoksa siz mi onu taşırsınız bilinmez. Kalbinizin üstünde yükselir evler, ağaçlar. Yollar, caddeler içinize doğru uzar gider. İnsanlar sinenizden geçer; tabi ki gülücükler de, hüznler de, bin bir türlü hikâyeler de. Size bakan, şehri görür; şehre bakan, sizi. İki 'ayna' olursunuz şehirle; iki 'aynı' olursunuz.

Kimi, doğduğumuz şehirdir, daima çeker; kimiye, doyduğumuz şehirdir, kucaklar gönlümüzü. Ötekiler, gördüğümüz yahut hiç görmediğimiz; lakin bir yönüyle mutlaka yüreğimize koyduğumuz şehirlerdir; İstanbul gibi, Semerkand gibi, Kurtuba gibi, Mekke ve Medine gibi ve daha nicesi. Tarih, avucunda doğmuştur o şehirlerin. Asırların yorgunluğu, nice insanı büyütmenin ve sırası geldikçe bir bir ötelere uğurlamanın hüznü hissedilir yüzlerinde. Ve pek çok seçilmiş yurt olmanın, bir de lâtif hatıraların süruru yeter avunmak için onlara.

Şu an karşımda duruyor. Barınağım, gönüldaşım olan

şehir Antakya'dır şimdi. Bu mistik, bu albenili şehir, toprağına sevda karışmışçasına çekip durur insanı. Gidenler bir kez daha gelirler mutlaka; dağ başlarından kekik toplar gibi bir tutam muhabbet devşirmek için. Cevval bir defne kokusu sinmiştir hatıralara çünkü. Özlemler köpürmüştür yüreklerde. Dostlara kavuşma arzusu gönlün bir yerini okşayıp geçmektedir artık. Hep böylesi hislerle gelinir Antakya'ya. Ve bu özge şehir, sevenlerini bir yağmur neşesiyle karşılar.

Hangi mevsim olursa olsun, rengi solmayan, kokusu bitmeyen bir defne gibidir Antakya. Baharı tükenmez. Daima yeşildir, çiçekler ve güller eksik olmaz bahçelerinde. İnsanları kardeşçe ve dostça yaşarlar. Dinler, diller, düşünceler; portakal çiçekleri, yaseminler, nar çiçekleri, leylaklar... Hâsılı bin bir güzellik, ahenkle buluşur koynunda. Bu şehirde yaşayanların nasibi ziyadesiyle çoktur hayattan.

Şehre Habib-i Neccar Dağı'ndan bakmak, gülden kanatlarla bir uçurumdan süzülme kadar ürperticidir. Bu mübarek dağ, bulut katarları deniz tarafından sökün ederken, beline kuşandığı surlarla ve göğsünde tüten çam kokularıyla Musa Dağı'na ve Nur Dağları'na karşı kurulu ve kim bilir hangi kadim hatırayı, hangi yiğitleri yâd eder onlarla. Musa ile Hızır'ı mı, Nebi Yunus ile Yahya'yı ve Şemun Safa'yı mı? Yoksa Sultan Selim'i, Nurettin Mahmut Zengi'yi, Beyazıd-ı Bestami'yi mi ya da bir aşk şehidi, bir Muhammedî olan Mehmet Özyurt'u mu söyleşirler? Bu dağın söyleşisi ve bu şehrin hikâyesi bitmez.

İster bir seher vakti, sabah namazı için, isterse ikindiüstü serin bir gezinti niyetiyle, Habib-i Neccar'ın makamına yönelin ve bu huzur adacığının bir kıyısında onlara bir fatiha gönderin. Güvercinlerin 'âmin' dediğini hissedeceksiniz. Belki de onlarla birlikte kanatlanacaksınız yamaçlara doğru. Bir de serin bir meltemi andıran ezan okunursa, ruhunuzun uçup gittiğini duyacaksınız. İlla ki tadılası bir lezzet kalacak

dimağlarınızda. Ve sonra, palmyelerle süslenmiş sokaklara ve baharat kokulu çarşılarla bırakın kendinizi. Tuhaf bir hazla çarpacak göğsünüz.

Aheste adımların ritmiyle gezinirken o şirin, o mütevazı evlerle konuşmayı sakın ihmal etmeyin. Bir zamanlar cıvıltılarla doluyken şimdi kimsesiz kalan, o eski fakat vakur evlerle hasbihal ettikçe nice düşünce akın edecek zihninize. Mistik sokaklar ayrı bir gizeme kapı aralarken siz de kendinizle söyleşiye başlayacaksınız. Geçmiş zamanların hatırası bir nehir olup dökülecek içinize.

Bulutlar yine deniz tarafından geledursun. Siz bu şehre kuzeyden gelin mutlaka, Belen Geçidi'nden. Kuzeyden gelmek yaşanılabilir bir ürperti uyandırır. Afacan bir coşku çoğalır içinizde. Kıdemli bir şehre yaklaşmanın hazzıyla dolar yüreğiniz. Hayat bulur içinizdeki çocuk. Bir Akdeniz'e ve bir de Amanoslar'a koşarsınız gelir. Nice zarif düşlerle bezelenen bu yolculukta, tam da körfezin lâciverdî rüyasına dalıp gitmişken, birden bire, yemyeşil bir yamacın ucunda bulursunuz kendinizi. Derken yayla kent Belen'e ulaşır ve dağ yamacından Amik Ovası'na süzülen bir güvercine dönüşürsünüz. Her yer kanatlarınızın altındadır çünkü. Ova; yeşil bir denizi andırır, şaşırırsınız. Ve iki deniz arasında kalmış hissedersiniz kendinizi; bir yanda gemiler salınan, bir yanda evler kurulan mavi, yeşil iki deniz. Ve oradan bakınca Antakya, o sevgili kent, biraz ötededir; Habib-i Neccar Dağına vermiş sırtını, misafirlerini beklemektedir.

Ama mutlaka 'gel'in siz; 'gel'in 'gel'in. Herkes için bir rüya büyüyordur bu şehirde. Ben bir bahar yolculuğunda kapılmıştım böyle düşlere.

Sarı ışık

Dehrin akışı içinde öyle parlamışlar ve sönüşler yaşandı ki sayılacak gibi değildir. İyi kötü, güzel çirkin, büyük küçük pek çok şey görüldü ve kayboldu. “Baki kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş.” diyen Bakî haklı; zira iyilikle gidenlerden yalnızca bir hoş sadâ kaldı.

Parlayıp söndü her şey; bir yıldız kayması, bir göz seğirmesi ve bir kalp sektesi gibi yani, apansız ve şaşkıncu. Sarı ışıklar ne güzel anlatıyor görünüp kaybolmayı. “Bekleme bitti, geçmeye hazır ol!” nidaları derin düşüncelere salıyor insanı. İsmiyle müsemmadır sarı ışık; rengi safran, ömrü beyaban. Yanıp sönme, belirme ve kaybolma, yanılısama âdeta. Sanki bir sesin, bir çılgının bedeni...

Sarı ışık, sarıh gerçek, geçicilik... Bağ bozumlarının buruk hüznünü, ikinci serinliğinin son gölgesini ve beyaz bir gülücüğe çarpan bir demet flaş hatırasını bırakıp, alıyorsun her şeyi. Kızıl şafaklar, kızıl gün batımları ve kızıl ömür senin rengine mağlup oluyor ve “Ne az bekledik” dedirtiyorsun. Yeşili getirip koyuyorsun sevgiyle gören gözlerimize ve severek yaşayan yüreklerimize. Kırmızıdan yeşile götürüyorsun bizi. Yeşil ışık parlıyor bir anda “Beklemek yok artık, geçin sükûnetle” diyor. ‘Yeşil geçiş’lere kapılıyoruz bir bir...

Safran sarısı, sarı ışık, rengi faniliğe çalan münebbih, hiç böyle bakmamıştım sana! Kızıl korkularla, kızıl öfkeler-

le, lâl dinginliklerle, akik coşkunluklarla, mercan ümitlerle örülü hayatın rengi kırmızıymış... Senden öğrendim. Bekliyorken üşüşen hayallerle; 'Daha çok var.' diyorken; planlar kuruyorken geleceğe dair; kahkahalar atıyorken kar beyazı ve daha doymamışken hülyalara, yeşili getiriverdin hemen ardınırsa, bırakıverdin önümüze usulca. Geçip gitmeye hazır mıydık? Hiç sormadın. Hiç sormuyorsun sarı ışık. Anlık bir ömrün erbabısın sen, ışık ve sön arası. Ya ben safran sarısı, ya ben!..

Delikanlılığın yakutunda gayretkeşlerin arkadaşayım şimdi. Muvakkat bir ömürde solgun ihtiyarlığın denizine yürüyüşteyim ve geçiş çağrıları dokunuyor gövdem, çaresizim. Gün iki kızıl arası. Güneşin ömrü bir gün... Doğuşlar ve batışlar arası ömrümüz. Kızıl doğuş neşe, ısıltılar ise ümit veriyor. Gün batımları kızıl şafakların sancısına duruyor. Her grup bir şafağın müjdesini saklıyor bağrında. Bayrak kırmızısını, şafak kırmızısını seviyorum ben.

Işıkların nûrefşan ziyası yansırken âleme, nurlar parlıyor şimdi en ücra köşelerde. Ve yeşil; sonbaharda sararış ve dökülüş, kışta beyazlara bürünüştür. Korkmuyorum yeşilden. Her güz bin defa ölse de yeşiller, her baharda yeniden dirilişlere şahidim. Yeşil çağırışlar: 'Bekleme artık geç!' desinler varsın. Yeşil parlayınca 'geçmem!' demek olmaz ki... Bedenlerimizi alıp götürse de ışığınca. Elveda derken merhaba sırrını anladık biz. Şeb-i arus'u, vuslatı biliriz.

Sarı ışık 'geçmeye hazırlan'ıyoruz! An'ı yaşamak. Gitmeden kalıcı olanı bulmak! Geçip giderken bizden bir iz, bir hoş sadâ bırakabilmek hayata... Ve kendi rengimizden bir damla katabilmek. Beyaz ötesi bir gülüş yakalayabilmek sonunda ve öylece yol almak verâlara...

Sevgiyle görmek

Bakmak güzeldir ve bakarak yaşamak da hoş; lakin aslolan görmek ve görerek yaşamak değil midir? Doğayı, insanları ve hatta evreni anlamak ince ve derin bir bakışla mümkündür ancak. Tabi, görmenin sırrı çözülememişse sadece bakarak yaşıyoruz demektir ve bu hal alelade bir insan yapar bizleri. Denizi, su kütlesi! Dağları, toprak ve taş yığını! Ağaçları, yalnızca yeşillik! Gökyüzünü ise geniş, mavi bir boşluk olarak görmek! Böyle bir bakış, insanı boğar, anlamsızlaştırır ve hayattan soğutur bana kalırsa. Oysa hemen yanı başımızda bizi hayata bağlayan ince bir ayrıntı mutlaka ama mutlaka vardır.

Hayattan lezzet almak gerekir; zaten bin bir türlü hüznün ve sıkıntıya boğulurken, ruhumuza nefes aldirmek, içimize bir parça tebessüm düşürmek bizim de hakkımız değil midir? Büyük mütefekkir: “Güzel gören, güzel düşünür; güzel düşünen, hayatından lezzet alır.” diyerek hâli ne güzel özetleyiverir. Güzel görmek gerek hayatta; çünkü güzel görülecek o kadar çok şey var ki... Bunca güzellik kendi hâlince boy gösterirken görmenin hakkını vermemek çok incitici olur.

Görmekte mana vardır bir kere. Bir çiçeği; bir kelebeği, rengârenk, minicik bir balığı, alelade bir yaprağı, akarsularını, her şeyi, her yeri görmek. İşte bu sebeple severek görüyorum ben. Serin bir gün batımında üzerlerine pus çökmüş dağ silüetlerini seyrediyorum. Ve sonra geceyi ve gecenin

koynunda tüllenen şehirleri, yıldızları temaşa ediyorum. Sırtımı duvara yaslamış olarak asmalı terasların arasından, sıcak bir çay yudumlariken bakıyorum ve gördüklerimi çayla birlikte yudumlayıyorum; ne kadar da nefis oluyor böyle. Malmış, mülkmüş, makam ve mevkiymiş! Hepsi hiç kalıyor gözümde. Gördüklerim benim oluyor ve dünyanın en zengini ben oluyorum böyle bakınca. Gördüklerimi eşsiz hazineler ve kendimi de bu hazinelerin zengin sultanı gibi düşünüyor ve tarifsiz bir mutluluk duyuyorum. Yoo, hayalci falan demeyin bana, mutluluk oyunu da oynamıyorum. Belki, kendimi temize çıkarmak gibi olacak ama hayattan lezzet almaktır benimkisi. Dünya denen şu “yaşlı dilber”in hiç kimseye yâr olmadığını biliyorum.

Görüyorum ve görmek istiyorum; tertemiz çehreler, mesela çocuklar, yaşlılar görmek; sevgi ve muhabbet dolu, aşkı tanımış ve aşkın temiz ruhuna saygıyı düstur edinmiş sevenler görmek; günün herhangi bir vakti, hiç olmazsa tanıdık bir yüze, konu komşuya sıcak bir tebessümle ‘selam’ diyenler, içi dışı güven verici simalar görmek istiyorum. Doğayı örneğin; karıncaları, arıları, işçileri... İnci misali alın teri döken nice gayret sevdalılarını görmek ve yüreklerinden öpmek istiyorum.

Görmek, ne tarifsiz güzellik öyle... Gözlerimiz yetmiyor, yüreğimizle görsek olmaz mı? Çiğ tanesi gibi berrak, kar tanesi gibi beyaz bir tebessüme sarılsak. Uzak diyarlardan sıcacık selamlar alsak. Çöllerde çiçek bitirmeye azmetmiş, yüreği yanmışların gözyaşlarını silmeye kararlı ve iklimleri bahara çevirmeye koşan yiğit insanlara dualar yollasak. Mutluluk ezgileri çalınsa hemen yanı başımızda. Biraz daha ümit olsa ufuklarımızda. Arzın her hangi bir yerinde, herhangi bir insanın gülücüğü bizim gülücüğümüz olsa.

Güzellikler insan içindir; dostluklar, arkadaşlıklar da. Farklılıklar mı, bırakın öyle kalsın, hayatın süsü olarak...

Farklı bakışlar toplamak istiyorum. Her bakış kendine has bir güzellikle kendine has kokular taşıyan çiçekler gibidir ve cihan bağında nice güzel çiçekler zuhur ediyor. Görerek yaşayanların bakışlarından, arı gibi, pek lezzetli ballar harmanlamak arzum oldu benim. Şairlerin gözlerinden, bilgelerin gözlerinden, ihtiyarların gözlerinden bakmak ve hayatı öylece sevmek istiyorum.

Kaybolan yazlar

*yaz günü! hep sende aradım Zaman'ı
hiç bitmedindi, 'dindi' diyenler olsa da...
senden arta kalansa sadece kayboluşlardı*

Hilmi Yavuz

Yalnızca 'gün dönümü' yaşanan bir mevsim değildir yaz; yeşilliklerin sararışlara, serin esintilerin sıcak terlemelere dönüşüdür aynı zamanda. Bir de okulların tatile girişi... yazların bende ilk hatıra getirdiği bunlar. Bilmem ki daha nice kişiler için nice nice başlangıç, bitiş ve değişimler zamanıdır.

Öğrencilik yıllarımda hüzünle sevinç arası duygulara kapılırdım haziranları. Çünkü her haziran birlikte nice anıların paylaşıldığı arkadaşlardan ayrılık, öğretmenlerimize ve okulumuza da veda anlamına gelirdi. Sevinç yönü ise, sabah erken kalkışlara, güzel havalarda işlenen sıkıcı derslere ve bin bir heyecan, bin bir stresin sardığı yazılı sınavlara elveda deyişti. Ve dahi uzun bir tatile merhaba... Artık, gelsindi uykular, oyun zamanları, aç susuz koşturmalar... Bütün bir yılın verdiği yorgunluğun acısını çıkartırdık; buna değerdi yaz tatilleri.

Tatil zamanlarında bizi bekleyen işlerin de güzel yönleri yok değildi. Köy yerlerinde yapacak yığınla iş olurdu. Bu işlerden zevk almazsanız yaz tatiliniz zehir oldu demekti; ama aile üyeleriyle birlikte güle oynaya yapılan bu işlerden zevk almamak olur mu? Tarla işleri, yıkık duvarların örülmesi, kışın kar ve yağmur sularını geçirmesin diye evlerin

damlarına toprak atılması hayli ağır işlerdi. Ve ayrıca ova-
dan arpa, buğday sapları, hayvanların kışın yiyeceği otlar ve
avluların süpürülmesi için, bir çeşit süpürgelik olan, 'çıtılık'-
ların toplanması nevinden birçok iş yaz tatillerinin göz açıp
kapayınca kadar geçmesini sağlayıverirdi.

Bütün işleri 1952 model, kırmızı renkli ve açık alınlı
Massey Harris traktörle görürdük. Köyün, bu vazgeçilmez
emekçisinin yeri başkaydı. Ona: 'ihtiyar delikanlı' denirdi.
Ardında büyük römorklarla, harıl harıl, her işinize koştur-
maya hazır ve nazırdı. Bu traktörlerin inlemeyle karışık
sesleri de pek etkileyici olurdu hani. Beşinci vitese takıldı
mı uçtuğumuzu sanırdık, öyle ses çıkarırdı; fakat çevreden
bakanlar için pek de hızlı gitmediği aşikârdı. Hele, deli dolu
iki şoför yarışa tutuşursa ve biz de bu yarışın içinde yer alı-
yorsak bambaşka bir keyif duyardık.

Tarla işlerinin en sık ve en çeşitli olduğu dönem yaz'dı
haliyle. Sabahları yine erken kalkılır, uykunun en tatlı ye-
rinden bölünmesi uyumanın kıymetini paha biçilmez yapar-
dı. Römorka doluşulup yollara düştük mü traktör egzozu,
trenlerdekini andıran bir duman çıkarır ve mazot kokusuyla
karışık duman altı olurduk. Kırın buğulu sabahı, kuş ses-
leri, bin bir türlü çiçek kokusu; hele hele kekik ve fesle-
ğenlerin adeta en güzel kokanın kendileri olduğunu ispat-
lamak istercesine birbirleriyle yarışmaları ve güneşin karşı
tepelere alınıp ağartması uykuyu unutturur da farkına
bile varmazdık. Okula kalkmanın zorluğu, bu erken kal-
kışların yanında hiç kalırdı. Kimyon, mercimek, nohut yol-
ma işleri, güneşin kavurucu sıcaklığı altında, öylesine zahmet
verici olurdu ki gölgede yapılan en zor işleri dahi arar hale
gelirdik. Öğle vakti, römorkun gölgesinde, yemek ve çay
molası vermek tarifsiz bir mutluluk kazandırırdu yolgucula-
ra. İkinci sonrasının serinliği ve akşam eve dönme zamanı
yaşanılabilir bir andı. Bütün yorgunluk, sıcaklığın azizliği, güne-

şin altında kaynamış içme suyu, orda kalırdı hepsi. Bir daha dönüş yok gibi gelirdi çalışanlara. Gece yorgunluk atmak, biraz uzanacak zaman bulmak büyük bir keyif verirdi

Bir başka âlemdir yazlar. Bende büyüsünü bozmadı hâlâ. Her coğrafyaya ayrı bir gizemle, ayrı bir tatla gelir. Bir yerde ekinler olgunlaşır, sararır ve biçilir; harmanlarında yüzler güler. Bir başka yerin ağaçlarında meyveler dolar taşar. Emeklerin karşılığı alınır, az çok. Köylüsü, çiftçisi, tüccarı, esnafı ve taze ürün bekleyicileri mutlu olurlar kendilerince. Şairler de sevinir: “Sevdiğim yaz geldi yine/Karıncalar ve sineklerle çıktık yeryüzüne/Barbunla lüferle marulla zeytinle/Uzaklarda kaldı nisanları basan sis, bun, yağmur/Karadeniz'de bir mavi, çocuklar sevin sin diye/Şairler sevin sin diye sevdiğim, yaz geldi yine.” Gülten Akın.

Ömür gibi, upuzun bir büyüdür; lakin nasıl geçtiği bilinmez yaz'ın. Güzel bakmayı bilen herkes için dolu dolu yaşanılacak pek çok yönü vardır; yalnızlığı, tenhâlığı ve gurbeti anımsatsa da. Ve haziran, yaz başlangıcıdır; onun için bir kat daha sevilir. Öğrencilik yıllarımdaki cazibesini yitirmedi tatil. Gerçi, uzaklarda kaldı köyüm. Pek çok şey nasibini aldı değişimden. Massey Harris'ler, yavaş yavaş kaybolmakta. Bundan sonra çocukluğumu ve ilk gençliğimi yaşadığım yerlere birkaç yılda bir, ya gidilir ya gidilmez. Ama her istediğimde hatıraları çağırıp özlem gidermek mümkün oluyor işte, aslının yerini tutmasa da.

Sükût

A dını söylerken dahi ona aykırı düşüyoruz da haberimiz yok. O, öylesine narın, öylesine kırılığandır.

Şehrin kalabalık sokağın, toplantının, işin gücün bombardımanından sonra istediğimiz ondan başkası değildir.

Onu bulmak ve kendimizi onun kuytu dünyasına bırakmak hiç de zor değildir üstelik. Hüküm sürdüğü bir sokağa dalmak kâfidir onu bulmak için. Gürültülü şehirden biraz uzaklaşmakla da hissederiz varlığını. Yeşil ve temiz bir piknik yeridir onun yatağı. Ormanların bağıdır yuvası. Dağların yamaçlarıdır, vadilerin avuçlarıdır barınağı. Gece-nin dili, denizin mavisidir o; aranan ve istenilendir.

Dağlar, denizler, ormanlar, vadiler, gece ve toprak sükût ile haykırır yüceliğini ve kendini sükût ile sevdirebilir. Kitap gibi suskundurlar fakat ne cevherler gizlidir suskunluklarında. Kim bilir, belki de bu yüzden insanlarda da sessizlik aranır, bu yüzden belki de?

Susan şeylere hep başkaları dil olmuştur, hep başkaları anlatmıştır onları. Kitap gibi. Sessizliğin en büyük söz olması belki bundandır. Nihat Dağlı, o hassas yüreğiyle, susmak üzerine şunları söylüyor: “Evet, bilmek acıtır! Neredeyse dinlerin tümünün ortak çağrısı olan ‘kendini tanı!’ uyarısı içinde kendine ve hayata eğilen her zihin, bol bol ‘sükût’ toplayacaktır. Çünkü insan sahil olanı fark ettiğinde, hayreti ve şaşkınlığı artar. Sahihlik karşısında bir şey yapı-

labilir: susmak! Sözün yetersiz kaldığı yer var ya, orası işte susmak.” Çıkar Sokak

Büyük bir mütefekkirin şu tespiti ilk duyduğum günden beri tazeliğini koruyor: “Küçük olanlarda küçüklük alameti kendini büyük göstermek; büyük olanlarda büyüklük alameti ise kendini küçük göstermektir!” Öyle ki; dağlar, denizler, gökyüzü, toprak büyük olduğu kadar da sessiz ve mütevazıdır; tıpkı büyük insanlar gibi. Ve ne çok şey anlatıyorlar bu şekilde... Üstat Necip Fazıl, susmanın büyüklüğünü ne güzel ifade ediyor: “gittim gittim denizin/sınır yerine vardım/halin bana da geçsin/diye ona yalvardım/ /bir çılgın vesvesede/içim didiklense de/olaydım o cüssede/onun gibi susardım”

Şimdi sahibini hatırlayamadığım şu sözü pek manidar buluyorum: “Anne ve babalar çocuklarına susmayı öğretsinler yeter. Gerisini nasıl olsa öğrenirler.” İnsana yakışan da yerine göre ve gerektiği kadar konuşmak, insanlara fayda sağlayan durumlarda, haksızlıklar karşısında sessizliğini bozmaktır ve lafazanlıklardan uzak durarak, kıymetini zedeletmemektir. Onca sözün ve hızın ortasında, insanın kendi kalbini dinlemesi, içine dönmesi ve elbette düşünmesi mümkün değildir. Sükûnun altın oluşu bundandır sanırım. “İki dinle bir konuş.” ve hatta; “Mevla iki dinleyip bir konuşalım diye iki kulak bir ağız vermiştir.” sözleri, sıkı bir susma kültürünü işaret ediyor. Üstelik çok konuşan çok yanılmıyor mu?

O halde toprak gibi, deniz gibi, dağ gibi, mavi gibi ve kitap gibi sükût, sükûn ve sükûnet...

Şu bizim fırıncılar

S abahın o erken saatlerinde dipdiri kokan havaya, mis gibi taze ekmek rayihalarını katan, içinde mutluluklar barındıran sabah kahvaltılarına o çıtır çıtır, o nar gibi kızarmış ekmekleri ulaştıran fırıncılardan bahsetmezsek büyük bir eksiklik olur? Güne sevinçle başlamamızda onların payı unutulmamalıdır.

Daha şafak sökerken: Bismillah derler, açarlar kapılarını. Beyaz önlüklerini bir şafak gibi kuşanırlar üstlerine. Kalfalar, çıraklar çevreye çeki düzen verme, hamur açma, tahta parçalarını ve talaşı fırına sürme telaşındadırlar. Sonra bir kibrit aleviyle tutuştururlar fırını; ısıyla ellerini, ışıyla yüzlerini aydınlatırlar. Tutuşan fırın değil de yürekleridir sanki. Güneşten evvel fırıncıların dumanı yükselir. Bu yüzden, bacaya yürüyen duman hareketli geçecek günün ilk habercisidir.

Akşamdan hazırlanan ve iyice mayalanan, kabaran hamur, kendine şekiller verecek mahir elleri bekler. Ustalar o hassas ellerini suya daldırır bir kez. Sonra birkaç kez el vurur hamura. Kısa zamanda pişmeye hazır bir pide oluverir. İyice tutuşan ateş, hamuru bir üst mertebeye yükseltir. Buğday tanelerinin nihai yolculuğu son bulur böylece. Bundan sonra bir insanın damağıyla buluşmaktadır sıra. Cansız bir varlık olmaktan kurtulmak için böylesi gereklidir çünkü. İşte, bu buluşma fırıncıların eliyle adeta bir şölene döner.

Çarşı fırıncıları, esnafların selamıyla, kaldırılan kepenk-

lerin metalik sesleriyle gün boyu sürececek bir koşturmacaya başlarlar. Kahvaltısı çökelek, zeytinden oluşan esnaf, sımsıcak pidesini fırından temin eder. Çayın kokusu, pidenin ısı bir tebessüm olur yüzlerinde.

Mahalle fırınlarında ise neredeyse günün her vaktinde sırada bekleyen üç beş kişi görmek mümkündür. Hele öğle vaktinin yoğunluğu, sırtına kadar terletir fırın erbabını. Eline tepsisini, biberli, katıklı, ıspanaklı kaplarını alan, kasaba uğrayan ahali soluğu fırında alır. Çeşit çeşit pidelerden, tepsi ve kâğıt kebabına, kaytaç böreğinden oruk denilen içli köftelere kadar pek çok leziz yemek pişirilmek üzere onların tezgâhına üşüşür. Akşam saatlerinin telâşesi başını kaşıyacak vakit bırakmaz onlara. Bunca yiyeceğin çevreye saldığı birbirinden şahane kokular nerelere ulaşır kim bilir. Lakin belki de bu sebeple fırınların yanından geçmek tam bir nefis terbiyesine dönüşür. Öyle ya böylesi güzel kokuya, benim diyen âdemoğlu dayanamaz.

Özellikle Ramazan ayı, bayramlar en yoğun çalışmaların olduğu zamanlardır. Nerdeyse randevu alınarak gidilir fırına. Bu durum ustanın, kalfanın, çırakların yorgunluğunu çoğaltsa da keyiflerini ondan daha ziyade arttırmıştır. Usta, bir komutan edasıyla sağa sola emirler verir: “Oğlum, biberliler gevrek olmasın ha, ıspanaklılar kayık olsun!” ustanın sesine ilahinin sesi karışır. O her zaman açık olan radyodan yer yer arabesk şarkılar ama çoğunlukla türküler taşsa da, Ramazan döneminde ilahiler gözde oluverir. Bu da mübarek ay bereketiyledir.

Fırıncılarla bu denli iç içe bir başka şehir var mıdır, bilmiyorum. Antakya’yı Antakya yapan mühim ayrıntılardan birisi de budur şüphesiz. Bakmayın siz, ehl-i fırının bina zeminlerindeki o küçük yerlerinde sükûnet içinde duruşlarına; onların serencamı iki satır yazıyla anlatılacak gibi değildir.

Yağmurlar perdahtır yollara

Akdeniz'de yağmur zamanı. Yağmur öyle yağar ki günlerce sürer bu armoni... bir aralık dinse de sonra yeniden iner, unuttuğu bir şey varmışçasına ya da bir sözü daha varmış gibi söylenmedik. Belki en çok sokaklar sevinir buna; çünkü kirlerinden arınma fırsatı bulur, güzelliğine güzellik katar.

Yağmur, bir sanat üzere düşer toprağa. Şehir yepyeni bir hüviyet kazanır onunla. Atına binmiş süslü bir gelin edasıyla şafağa yürür sokaklar. Yıldızlar ortada yokturlar ve el ayak çekilmiştir. Gece, ısmarlama bir smokin gibi oturmuştur şehrin üzerine. Bulutlar şehirden yanadır. Yollar cilalanmaktadır. Evler sessiz, pür dikkat; ışıklar olan bitene şahit olmaktadır. Ağaçlar iliklerine kadar ıslanmak sevdalısı olmuştur ve akan sular kararlı bir şekilde nehre koşmaktadır.

Böylesi yağmur günlerinde, sımsıcak odada yağmurun sesini duymak, üşür gibi olmak bir an ve sımsıcak bir çay yudumlamak pek keyiflidir doğrusu. Ama en iyisi, bu sihirli anı doyasıya yaşamak için pencere önünden ayrılıp sokağın ritmine kapılmaktır; değilse her tılsımlı an gibi böylesi anları da ziyan ederiz de yazık olur.

Sokağa çıkınca bütün olup bitenlerin içinde yer almanın mutluluğu duyulur. Meleklerin ellerinden çıkmışçasına sağa sola, kuru dallara konan damlacıklar ayrı bir panorama oluşturur; kışın hayatiyet kazandığına şahit olunur. Her iki yanı karakalem çalışmasını andıran muntazam ağaç silüetleriyle çevrili yollar, eğretice duran sis, mütevekkil evler ve süzülen damlalar özenle çizilmiş bir tablo gibidir âdeta. Hele şimşeklerden biri-

nin mahir bir fotoğrafçı tavrıyla, an'ı flaşlayıp pek zarifane bir enstantane bırakivermesi ne kadar şaşırtıcıdır. Yağmur daha kim bilir nasıl bir şiiriyet yaşatır gözlerden saklı.

Kendisine ait bir musikisi vardır yağmurun. Yola düşmüşseniz yağmur sesi gümüşi bir ahenge bürünür ve çatılardan, mandalina yapraklarından, çevredeki her bir nesneden bin bir tonda yağmur ezgisi duyulur. Bu ahenk notalara dökülse kim bilir ne seçkin besteler ortaya çıkar. Adımların ritmiyle uyumlu, sakın, konargöçer bir tınıya süreğen bir tulum sesi... Loreena Mc Kennet'in 'Santiago'su gibi. İşte öyle bir ezgiyle bütünleştirmek hiç de zor değildir 'yağmurlu sokaklar' zamanını. Solfejler adımlaşır ayaklarda, sınırlı zamanlar çoğaldıkça çoğalır. Toprağa koşan damlalar, çekirdeklerin çatlaması için yarışır, namütenahiliğin sırrını kavramanın verdiği bitimsiz bir lezzet kuşatır gönlü.

Her bir tanesi apayrı bir incidir. Sırf bir ihсандır yağmur. Suyun, cismimdeki baskınlığından mıdır bilmem, yağmur bir başka tesir eder ruhuma. Bir tiryaki gibi içime çekesim gelir. Ve yağmur yağarken Nurullah Genç'in şu mısralarını hatırlamadan edemem: "Yağmur, duysam içimin göklerinden sesini/Yağarsın; taşlar bile filizlenir/Yıldırımlar parçalar çirkefin gövdesini/Sel gider ve zulmetin çöplüğü temizlenir..." Bu gece böylesi enfes manzaralar içeren bu yağmurun denizde bir balığa, herhangi bir vadinin avucunda taze bir kır çiçeğine ve dağların göğsünden fıskıran serin bir pınar olup herhangi bir susamışa hayat olacağını düşünmek nasıl sevindiriyor beni.

Ruhum, yağmurla mest. Şehirler yağmura tutulsun istiyorum. Bir yağmur kokusu sarsın âlemi. Yağmur incitmez çiçekleri, damlalar durmayıp insanları, incinmez bulutlar ayrılıktan. Semalar sevgisini boşaltsın sağanak sağanak. Düşler çoğalsın damla damla. Gülsün çehresi sevdalılarının. Şıkır şıkır yağsın, şırl şırl aksın yağmur; şenlensin çehreler. Billûr bir şafak belirsin sonunda; ısl ısl parlarsın gözler.

Eylül: Sarı tebessüm

Şöyle hafifçe serin, sükûna ermiş dingin zamanları pek severim. Hele yağmur yağmışsa, toprak kokusu sarmışsa dört bir yanı, bağlar bahçeler yıkanmışsa bir güzel ve bir de güneş ışığı yaprak uçlarına dokunuyorsa hafiften, değmeyin gitsin keyfime.

Bunaltıcı sıcaklarından sonra ve üşütücü soğuklardan önce ne latif bir zamandır Eylül. O kendine has rengi ve icraatlarıyla hepimizin iyi tanıdığı nahif ve kırılğan bir mevsimdir. Siz bakmayın sonbaharı güz diye öğrettiklerine, sonbaharın asıl adı Eylüldür; haberiniz olsun.

Eylülü Akdeniz'de yaşamak bir başkadır doğrusu. İlk günlerde bir miktar yağmur yağar ve sonraki günlere dek mülayim bir tavır sergiler. Güneş solgunlaşırken hafiften, ağaçlar kızılığa ve sararışlara kapılarak bu mevsimin kıyafetine bürünmeye durur. Kaldırım kenarlarına tek tük düşen yapraklar dallarına veda etmeye kıyamaz gibidir. Dağları, öteleri yakınlaşmış sanır da şaşırır insan. Havanın kokusu rahatlık vericidir. Bir dinlenmişlik çöker bedenden kalbe doğru. Yer yer esintiler başlar. Tam yürünecek zamandır bu vakitler. Tıpkı ilkbaharmış gibi pikniğe bile çıkılır; ama ne yazık ki bizler piknik zamanını hep ilkbahar diye bellemişiz. Hâlbuki ailecek yahut eş dost ile şehir dışında bir mesireliğe gidilip hoşça bir mangal sefası yapılabilir. Eğer yakınlarda

tepe falan da varsa yamaçlara doğru yürümek ve oradan; dağ, ova, deniz, şehir ne varsa seyretmek sefa vericidir. Kıştan önce çok iyi gelecektir bu geziler.

Eylül geldi mi her yer gizemli bir havaya bürünür. Bulutlar biraz daha yakınıımızdan geçmeye yeltenir. Geriye kalan yeşiller daha bir yeşil, mavilikler daha bir mavi görünür. Sarı ve kızılın bin bir tonunda ne tablolar oluşur; gözler bayram eder. Yine de bu mevsimin asıl rengi sarı kalır. Cahit Sıtkı Tarancı gözüyle bakınca: “Ayva sarı, nar kırmızı, sonbahar”dır. Haşim’in deyişiyile: “Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak” vardır. Eylülüdür, sonbahardır gelen...

Ben daha çok Orta Anadolu Eylüllerine şahit olmuşumdur. Oralarda biraz daha solgun, biraz daha durağan ve biraz daha kırılğandır bu ay. Çorak bayırlar ve kıraç düzlükler kurumuş otların ve dikenlerin esintilere kapılışına şahit olur. İç Anadolu’nun o doğal rengi, Eylül gelince iyice pekişir, yer gök bomboz kesilir; bazen bronz ve bazen bakır rengine dönüşür. Geceler iyice ayazlaşmaya başlar; yorgansız uyumak hastalığa davetiye çıkarır. Günün her hangi bir vakti yolda yürürken, rüzgârın önüne katılan bir yığın gazelin cümbüşüne şahit olursunuz. Sürüklenen gazellerin manzarası insanı derin ve de hüzünlü düşüncelere sevk eder ister istemez. Zamanın önünde sürükleniş akıldan çıkmaz. Belleri bükten ihtiyarlık, benizleri solduran hastalık ve gözyaşı döktüren ölüm sıkça hatırlanır. İşte bu yüzden çoğu kişi sonbaharı mevsimlerin içinden kovmayı bile düşünür. Kimileriye gözlerini kapatıp görmeme yolunu seçer. Kimileri de ilkbaharı beklemekte bulur çareyi. Ben de her şeyin kendine mahsus bir güzelliği olduğunu düşünürüm.

İdeal olan, bütün mevsimleri kendine has güzellikleriyle keşfedip sevmek değil midir? Çocukluğu ve gençliği ilkbahara, kemal çağı olan orta yaş yaza, ihtiyarlığı sonbahara, ölümü kışa benzetenler isabet etmişler. Sonbahar da harika

bir bahardır düşünebilene. Eylül'ü bahar diye düşünenler ve öylece sevenler kazançlı çıkar benden söylemesi.

Elinde fırçasıyla, sanatçı ruhlu mevsimdir Eylül; kendi halinde, gösterişten uzak. Eylül sarı tebessümdür. Doğduğum aydır Eylül. Ben her Eylülde yeniden doğarım. Her yıl, yine aynı vakitlerde beklerim onu; bir yaş daha ekleyerek ömrüme. Geçici yanarımla gezerim adım adım. Rengini vururum kalbime. Başka değil, kendi olduğu için, hür olduğu için, sıra dışı olduğu için ve onda doğduğum için, hiç ölmeyen yanarımla severim Eylül'ü. Daha nice yıllara yüreğim. Daha nice yıllara Eylül...

